

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 l.

HÍRDTÉSEK:

4-hetős pént. sor egyszer 20 ft.,
minden következőnél 16 ftlér.

Nyitási pént. sor 40 ftlér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszéki egyesült
vassalutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22.
TELEFON-SZÁM: 124.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, március 17.

Mai számunk főbb közleményei:

- Wekerle és Darányi a királynál.
- Muszezer koronás per a város ellen.
- A fegyenc-poéta.
- A mozgósítás előkészületei Aradon.
- Az utolsó kísérlet.
- Bojkott Chimay hercegnő és Krisztina Milán ellen.

Izgalmas napok.

Arad, március 16.

AZ első ágyulövés még nem dördült el, de máától fogva már a hadi állapotban vagyunk. Az első puska-por helyett egy telegram robbantotta fel a boldog békét. A távirat éjjel érkezett a polgármester kezeihez s amint a híre szétiramodott, az első izgalom még sötétebbre színezte annak tartalmát, mint aminő az a valóságban volt. A hetedik hadtestet még nem mozgósították; de annyi valóság, hogy a szerajevói hadtestet, amelyet nemrég több zászlóalj levezénylésével fölemelt békelétszámra egészítettek, most, az illető hadtest területén, tehát Boszniában és Hercegovinában levő ezredek és zászlóaljak tartalékosainak behívásával, hadilétszámra emelnek. A pozitívumma módosult vészír tehát egy időre, pillanatnyira megkönnyebbülést jelentett ránk, aradiakra, aradmegyebeliekre, akiknek ezidőszent nincs zászlóaljunk odalenn; tehát a rendkívüli intézkedés nálunk kevés embert illet; de mindenesetre azt jelentette, hogy a Szerbiával való konfliktus a legkomolyabbra fordult.

Akik értene a diplomácia nyelvén, azok már tegnap sejtették, vagy tudhatták ezt. A külügyminiszterium által tegnap kiadott nyilatkozat a többek között ezeket tartalmazta: „valószínűleg szükséges lesz, hogy a monarchia erősebb katonai nyomást gyakoroljon.” A szerajevói hadtest mozgósítása, amely a Drina partján néz farkasszemet Szerbiával, ezt az „erősebb katonai nyomást” jelenti. Felelet ez a szerbeknek nagyon is meztelenné vált taktikájára, amely huzavonával, a diplomáciai nagyothallást mimelve, időt akar a fegyverkezésre s esetleg a váratlan betörésre. Optimisták szerint ez a katonai intézkedés, mint diplomáciai sakkhuzás, nem jelenti még föltétlenül a biztos háborút; de Szerbiával szemben, amely, talán idegen segítségben bizakodva, eddig se indult a természetes ész utmutatása szerint, aligha lehet békehozó eredménye ennek a sakkhuzásnak.

Háboru lesz... Hogy mi a háboru, azt már ma, az első vészír süvítésének hatása alatt éreztük. Nemcsak az maga a háboru, amely a véres mezőkön, az egymást gyilkoló emberek, husevő kartácsok között történik; nemesak az, amit a vezérkari irodákban, előttünk ismeretlen tudományal és bölcsességgel eldöntenek. Végigvonul a háboru a maga pusztításával az egész országon, amely a hadat viseli. Fáradsággal épített tervek, kinnal kiküzdött existenciák, fölve táplált remények eles-

tét, pusztulását jelenti a hadüzenet. Nemesak azoknak van veszténi valójuk, a kiket a tűzvonalba hívnak, vagy a kiknek fiait levizik; az a rettenetes megbénulás, amelyet a háboru egy ország gazdasági életének minden részére jelent, a melynek elviselésére Magyarország különösen gyenge, legfeketébb rész a háboru borzalmainak. Mintha a világ végét jelentené: minden cselekedetünknek, akaratunknak, vágyunknak és számításunknak utat szegő véres lehetőség: a háboru lehetősége.

S a kik erre a hatásra gondolnak akik ma, a vészír hallatára annak előérzését átszenvedték, azoknak nehéz a monarchia büszkeségét, önérzetét magukra venni, a mely, nagyon érthetően, azt vallja, hogy valahányszor végezni kell Szerbiával. Még a győzelem biztosnak látszó kilátása se lehet elég vigasztaló; hiszen a győzelem mámorra csak a középkor lovagjait táplálta, a mai emberek pedig kenyérral élnek, s ezt a kenyeret féltik a háborutól, s azt a győzelem s adia vissza. Akármennyire indokolható ez a háboru, maga a háboru, minirettenetes, óriási igazságtalanság, elkeseredést és esőndes, néma lázadás okoz a lelkekben. S az elkeseredet emberek gondolkodása és logikája ezen a kérdésen jut a legkinosabb verembe: — és mit értünk mi az annexióval, hogy azért mindent föl kell áldoznunk?

A szerajevói hadtest mozgósítása nemesak Szerbiával érteti meg, hogy

Cimbalmot veszünk.

Írta: Lőrinczy György.

Gyönyörűség volna az élet, hogyha csak a gyerekek növekednének! Hanem az a baj, hogy a fészkekben nemesak a fiókok, de a gondok is növekednek. Lám, nálunk is, ez idén már Böske is iskolás lett. Bendi maholnap gimnáziumba kerül. Marcsuka meg már igazi, valóságos felsőbb leány. Pedig már Szabolcs is szaporítja a cipókontót, mert két esztendő. Mig estenden mindezt meghánytuk-vetettük, kis szobánkban a fiókok lassacskán elszunnyadtak s fölébredtek újra a gondjaink és sötét, lomha szárnyacsapásokkal meg-megsuhantak a lelkünk körül.

— Öregem, — szolt gondoskodóan az asszony. — látod, itt volna az ideje, hogy azt a gyereket valami muzsikára is taníttassuk.
— Marcsukát?
— Igen.
— Hát bizony itt volna az ideje. Hanem hol vesszük a rá való pénzt, az a kérdés.
— A pénz! — Mindig az az átkozott, utálatos pénz!
— Mindig. Meg aztán, látod, hatvanhat forint hatvanhat krajcár fizetés, havonként! Ezért ugyan érdemes volt megkopaszodnom, ugy-e?

A feleségem kitér az ilyen kérdésnek rendszerint. Okosan teszi.

— Talán azt kellene legelőször elhatároznunk, szolt, hogy milyen muzsikára?

— Azt ám. Hát határozzuk el, lelkem. Az asszony, persze, a zongora mellett kardoskodott. Csodálatos is, mennyi szívóssággal tudják az asszonyok védelmezni azt a lármás, goromba szerszámot.

— Zongorázní, mindenesetre! — szolt. — Hiszen azzal növekedik föl minden leány. Csak nézz körül!

Mindjárt el is kezdett az asztalon zongorázni. Az ujjával, talán öntudatlanul verte ki valami ócska nótának az ütemeit, miközben a két kezén összeesőrréntek a láncos, esillogó arany karperecei. Sohasem szenvedhettem a dobszot meg a katonamuzsikát: ideges lettem miatta most is, tüstént. A boszu ösztökélt. Éreztem, hogy valami impertinenciát kell tennem, vagy valami maliciát mondanom, hogy elhallgattassam a dobolást is, a zongorát is, a karpereceket is. Igen, főképp a karpereceket...

— Hallod, — szoltam hirtelen, — a kezidet gondosabban ápolhatnád. Az ember nem is kíván rájuk nézni, ugy megdurvultak.

Nincsen olyan asszony, aki az ilyen támadásra abban ne hagyná a zongorázást. Abban hagyta a feleségem is. Egy ideig nem felelt semmit, csak rám nézett, szemrelágyóan, szomorúan, mintha egyszerre régi szerelmes évő-

déseink minden elröpült, pajkos emléke vissza szállott volna a lelkébe. A szemei legalább az beszélték...

— Bezzeg, valaha, ugy-e, nem volt durva. Akkor szívesen simogattad, esókolgattad. Ilyenek vagytok ti, férfiak!

— Ilyenek. De legalább nem doboljuk az asztalon a Balaton háborgását.

— Jól van, jól! Nem dobolom már esem, ne félj!

Nem féltem. De azért nagyot sóhajtottam szánakozóan. Felelet helyett.

— Szegény szomszédaink!

— Szegények? Miért?

— No, hát hogy mindenáron össze akarsz veszni velök.

— Osszeveszni? Én? miért?

— A zongoráért.

— A zongoráért?...

— Persze. Hiszen ahová az a lármás masina befészkelődik, ott ugyan vége van a csőndnek, nyugalomnak az egész utcában, de vége jó békességnek is, örökre. Mert nincsen az jámbor, türelmes fül a világon, amelyik a zongoratanulás gyötrelmeit csak egy esztendeig hallgatag elviselje.

A feleségem erre gondolkozóba esett.

— Hát akkor mit?

— En a mondó vagyok, hogy cimbalmot vegyünk.

monarkia nem tréfál, hanem velünk. Az a kérdés, hogy Szerbiában vezik-e olyan komolyan, mint nálunk. Vajjon Szerbiában nincsenek apák, akik fiaik életét féltik; nincsenek férfiak, akik sajnálják családjukat, kegyér nélkül hagyni, a kereset mellől háboruba vonulni; nincsenek keresedők, iparosok, vállalkozók, akiknek minden érdekét föbe sújtja ez az eszelen háború; nincsenek fölvilágosított emberek, akik a háborút barbár, gazságtalan, jogtalan és vérlázító inzménynek tartják? Vajjon mindezek elvett csak egy országot megzavaró rület van, amely nem okosabb a orcsmai legénykötelkedésénél? Ezekre kérdésekre fog felelni pár nap lete, hogy csak órák, mulva vagy a adüzenet, vagy, — amiben már senki e hisz, — fordulat a béke felé. +

Wekerle és Darányi a királynál.

Közös miniszteri tanácskozás.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 10.

Wekerle Sándor miniszterelnök és Darányi Ignác földművelési miniszter mai napot Bécsben töltötték. Kihallgatáson jelentek meg a király előtt, tanácskoztak a közös és az osztrák miniszterekkel és az Aerenthal külügyminiszter elnöklete alatt tartott közös minisztertanácsban is jelen voltak. A hosszú kihallgatásoknak és tanácskozásoknak csak egy része szólott a magyar belügyekről. A miniszterek és a király agyrészt a fenyegető külügyi helyzetéről, a közelgő háborúról, a szerb és román kereskedelmi szerződésekről tárgyaltak s ebben kielégítő megállapodásra jutottak.

A magyar ügyeket illetőleg döntés ma nem történt, a külpolitikai tanácskozások eredményéről pedig csak keveses hír szivárgott ki.

A kihallgatásról és a miniszteri tanácskozásokról szóló távirataink itt következnek:

Az audiencia.

Bécsből táviratozzák: *Wekerle* Sándor miniszterelnök, akinek már tegnap este *Csicski* német nagykövet estélyén, amelyen *Szterényi* József kereskedelemügyi államtitkárral együtt megjelent, alkalma nyílt báró *Aerenthal* közös külügyminiszterrel valamint *Bienert* báró osztrák miniszterelnökkel érintkezésbe lépni, ma reggel mindenekelőtt *Vértessy* Gézának, a király személye körüli minisztérium államtitkárának látogatását fogadta. Délelőtt fél 10 órakor *Pranger* József udvari tanácsos, az Osztrák Magyar Bank vezértitkára látogatta meg a magyar miniszterelnököt. *Wekerle* Sándor miniszterelnök ezután *Darányi* Ignác földművelési miniszterrel tanácskozott s néhány perccel 10 óra előtt mindketten a Hofburgba mentek. Ő felsége 10 órakor a két államférfiút együttes kihallgatáson fogadta. Ez a kihallgatás főképp azokról a kérdésekről való jelentéstételre szorított, melyek a Romániával kötendő kereskedelmi szerződési tárgyalásokkal, valamint a többi balkáni államhoz való viszonyunkkal állanak összefüggésben.

Egy későbbi bécsi távirat jelenti: *Wekerle* és *Darányi* kihallgatása egy pár perccel tizenegy óra után véget ért. *Wekerle* Sándor dr. ezután visszatért a bankgassei magyar palotába. Kihallgatásával, mint a *Budapesti Tudósító* illetékes helyről értesül, a magyar belpolitikai helyzetben semmiféle változás nem állott be. Kizárólag folyó ügyekről szóló jelentést terjesztett a király elé. Döntés céljából a miniszterelnök nem terjesztett elő kérdést a királynak. *Wekerle* miniszterelnök ezután meglátogatta *Bilinski* lovag osztrák pénzügyminisztert, akivel hosszabb ideig értekezett. Ezután *Bienert* báró osztrák miniszterelnöknél tett látogatást, akivel szintén hosszabb tanácskozást folytatott. E tanácskozások mindkét államot érintő függő ügyekre vonatkoztak.

Hírek Darányi lemondásáról

Egyik budapesti estilap ma ezeket írta: *Darányi* Ignác földművelési miniszter napok óta bucsuzik minisztériuma főbb emberei-

től. Igen megtörtén, de sorban bejelenté, hogy elmegy. Távozásának okát is elmondja: a balkáni szerződésekből az agrár álláspont veszedelmes válságba került s ennek levonja következményeit. Bucsulátogatásokat tesz *Mezőssy* Béla politikai államtitkár is. A minisztériumban úgy vannak értesülve, hogy *Darányi* nyomban Bécsből való visszaérkezése után elhagyja állását.

Ezzel szemben *Darányi* mai kihallgatásáról ezeket jelentik Bécsből:

Darányi jelentése, amit a királynak előterjesztett, körülbelül fél óra hosszat tartott. A király a földművelési miniszter jelentését kegyesen fogadta. *Darányi* ezután a bankgassei magyar palotába hajtatott, majd *Aerenthal* báró külügyminiszterrel közel egy óra hosszat tanácskozott. A *Darányi lemondásáról* szóló hírek teljesen alaptalanok. A földművelési miniszter továbbra is részt vesz a kereskedelem-politikai kérdések tárgyalásain.

A kereskedelmi szerződések

A *Neues Wiener Tageblatt* mai estilapja magyar forrásból ezeket jelenti a mai kihallgatásról:

A magyar kormány a tegnapi minisztertanácsban megállapította azt az álláspontot, melyet a Romániával való kereskedelmi szerződés dolgában elfoglal. A tárgyalás olyan stádiumba jutott, hogy elkerülhetetlenné lett, hogy a tárgyalók számára új utasítást adjanak, miután azok az engedmények, melyeket a monarchia Romániának felajánlott, nem látszanak elégségeseknek. Most meg kellett állapítani a határt, ameddig Ausztria-Magyarország Romániával szemben elmehet. Erre vonatkozólag a magyar kormány azon az állásponton van, hogy elsősorban Magyarország kívánságai mértékadóak, minthogy a huskivitel elsősorban a magyar mezőgazdaságot érinti. *Darányi* földművelési miniszter kihallgatásán jelentést tett arról, hogy a magyarországi agráriusok óhajait mennyire kell respektálni.

Abban a tanácskozásban, melyet *Wekerle* ma délelőtt *Bienert* osztrák miniszterelnökkel és *Bilinski* pénzügyminiszterrel folytatott, a bank-ügyről volt szó. Mindkét kormány szeretné a mostani tárgyalásokat minél előbb befejeztetni, hogy megkezdhessék a közvetlen tárgyalásokat.

A közös minisztertanács

A külügyminisztériumban tartott tanácskozást délután hégy órára tüzték ki. E tanácskozáson magyar részről *Wekerle* Sándor miniszterelnök, *Darányi* Ignác földművelési miniszter és *Szterényi* József kereskedelemügyi államtitkár mellett *Ottlik* Iván földművelési államtitkár is résztvett. *Wekerle* Sándor miniszterelnök *Szterényi* József államtitkárral ma este 11 órakor utazott el Bécsből, *Darányi* Ignác földművelési miniszter azonban csak a holnapi nap folyamán tér vissza Budapestre.

A közös minisztertanácsban elfogadták *Darányi* javaslatát, amely az agráriusok huskiviteli részére vonatkozik a szerb kereskedelmi szerződésben.

TANÜGY.

(—) Egy igazgató-tanítói állás betöltése. *Maurer* Mihály igazgató-tanítónak Temesvárra történt áthelyezésével megüresedett állást az iskolaszék a napokban fogja betölteni. A pályázók között van *Czobor* Ottó aradi tanító is, akinek legtöbb kilátása van a megválasztásra.

— Cimbalmot! De hiszen az nem leányak való!

— Miért? A legkedvesebb, a legmagyarább szerszám az. Mintha az Isten is külön a magyar nótá számára teremtette volna. Tele an sarkantyupengéssel, szüreti kedvvel, ósmagyar csapongással. Sirva vigad, aki rajta játszik, sőt maga a cimbalom is mosolyog, kacsag, könnyezik, szinte elmondja a nóta versét. Olyan, mint a nagyapánk gyöngypártás, iruló, bucsuzó, szemérmes menyasszonya...

Tetszett neki a lelkesedésem, láttam.

— Nem bánom, — szólt engedékenyen. — Iaradjunk hát cimbalomnál, ha neked jobban tetszik. Sokba kerül?

Mennyibe kerül, persze! Megint csak ott agyunk, ahol elkezdjük. Pedig hát száz pengőbe belekerül legalább is. Mennyi verejték, mennyi küzködés bére megint! Csak ugy fojtotta a torkomat a szó.

— Hát bizony száz pengő, legalább is...

— Száz pengő!

S a nehéz sóhajásra hosszú hallgatással eléltünk mind a ketten. És elmerültünk, újra gondban. Garasos szivarom füstje kékeszürke felhőkben gomolygott szerte a szobában, majd ki, az ablakon és a tekintetem önénytelenül szállott utána, föl, föl, a szelíd, sillagfényes magasságba, ahol nincsenek gonatok... Ahol csak sugár, csak illat, csak sánd és nyugalom van. Az asszony lesütötte szemét és a két esörgő, láncos arany karperecére nézett, míg azzal játszadozott keze is. Egyszer aztán, talán akarva,

talán nem akarva, lekapcsolódott róla mind a kettő. Akkor fölkeltem s lassan odament a szekrényhez. Abban őrizgeti a megmaradt ékszereit, családi emlékeket, kegyeletos évfordulók révén kapott szegényes ajándékokat. Kivette onnan a két karperec tokját, belé tette az ékszereket és odatolta az asztalon, épen elémbre.

— Add el ezeket... Az árából megvehetjük a cimbalmot. Ugy-e? ... Maresukának.

— Nem, nem, tiltakoztam ijedten. Hogy is gondolsz olyat? Hiszen ahhoz tán jogom sincsen!

Tréfásan elnevette magát.

— Jog! No, hiszen még csak az kellene!

Tiszta, nyugodt szemmel nézett rám, talán még mosolygott is. Szinte hallottam, hogy dobog, hogy ver a szíve: anya volt, édes anya, nemes, nagy, igaz, hősi. Éreztem, hogy a szemem könnybe lábad s gyöngéden, szeretettel simogattam meg fehér kezeit, míg lehajoltam, hogy megcsókolhassam őket. Ugy mint valaha...

— Milyen szép kezed van! Milyen fehér, milyen puha, milyen gyöngéd és milyen jószágos! Igazán, most is épen olyan, mint akkor volt, mikor legelőször megcsókoltam...

Lassan fölkapcsolgattam rá a csörgő, láncos karpereceket, talán észre sem vette, szegény. Míg sima kezeim babrálgattam, ragyogó, elmélázó szeméből kiolvastam, hogy akkor is bizonyosan csak arra gondolt, hogy cimbalmot veszünk — Maresukának...

A mozgósítás előkészületei Aradon.

A honvédelmi miniszter távirata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 16

Ma a háborus előkészületek munkájában már Arad város katonai ügyosztálya is részt vett, ami annak a bizonyítéka, hogy az osztrák magyar monarchia hadseregében rendkívüli komoly intézkedések történnek. A honvédelmi miniszter parancsára ma már tizenkilenc aradi illetőségű hadköteles tartalékos vette kézhez a *fehér színű* behívójegyet és huszonnégy órán belül vonul be *tényleges* katonai szolgálatra. Ez azonban csak a kezdet. A katonai ügyosztály személyzete azt az utasítást kapta, hogy éjjel tartózkodják lakásán, mert lehetséges, hogy a 33. hadkiegészítő parancsnokság még az éj folyamán átküldi az ügyosztálynak a behívók nagy tömegét, melyeknek kézbesítéséről azonnal gondoskodni kell.

Az aradi intézkedésekről ez a tudósítás számol be:

Legfelsőbb parancsra.

Ő felsége parancsot adott arra, hogy a Boszniában, Hercegovinában és Dalmáciában még a múlt év decemberében összpontosított csapatok magasabb létszámra emeltessenek és ezért mindazok a tartalékosok, akik az ott elhelyezett csapatokhoz tartoznak, azonnali bevonulásra kapnak parancsot. A király legfőbb haduri jogánál fogva kiadott parancsát a közös hadügyminiszterium eljuttatta a magyar királyi honvédelmi miniszterhez, aki erről a törvényhatóságokat, honvédkerületi parancsnokokat, esendőrszárnyparancsnokságokat még a múlt éj folyamán sürgönyileg értesítette. A közös hadügyminiszter a hadtestparancsnokságok útján a közös hadsereg hadkiegészítő parancsnokságait utasította, hogy a „*fehér behívó jegyeket*” azonnal küldjék meg a polgári hatóságoknak kézbesítés céljából.

A honvédelmi miniszter, mint említettük, még tegnap éjjel küldötte meg távirati uton parancsát, mely következőképp szól:

Város közönségének

Arad.

Az 1909. évi 3376. elnöki rendeletem kapcsán tudatom, hogy ő felsége a Boszniában, Hercegovinában és Dalmáciában elhelyezett illetve elhelyezendő csapatok magasabb létszámra való kiegészítést elrendelte. Beérkező fehérszínű behívó jegyek leggyorsabban kézbesítendőek.

Honvédelmi miniszter.

Varjassy Lajos polgármester reggel értesítette Nagy Ottokár tb. tanácsnokot, a katonai ügyosztály vezetőjét a rendeletről, aki megtette a kellő intézkedéseket. A fehérszínű behívók azonban csak a délután folyamán jutottak el a katonai ügyosztályba, mert azokat a hadkiegészítő parancsnokság állítja ki.

A behívó-jegyek.

A hadügyminiszter parancsára a katonai hatóság most csak azokat szolgáltatta fel rögtöni bevonulásra, akik mint tartalékos altisztek,

vagy közkatonák oly *műszaki* csapatokhoz tartoznak, amely az anektált tartományokban van már elhelyezve. Aradon összesen tizenkilenc ilyen *műszaki* tartalékos van nyilvántartva és délután két órakor a hadkiegészítő parancsnokságtól egy altiszt hozta el a városházára egy névjegyzék kíséretében a tizenkilenc behívót.

Az ügyosztály természetesen azonnal gondoskodott arról, hogy a címzettek kézhez vegyék a nevezetes okmányt, mely *bizonytalan* időre szólítja el a békés polgári foglalkozástól őket. A fehér színű behívó-jegy német és magyar nyelven van szövegezve. Ezeket csak oly esetekben használják, mikor a tartalékost, vagy állandóan szabadságoltat rendkívüli viszonyok között, előre meg nem állapított időtartamra szólítják fegyverbe. A csapatok békelétszámának emelését és hadi létszámra történő kiegészítését jelenti ez, *ami csak a király parancsára történhetik meg*. Rendes körülmények között, a véderő törvényszabta fegyvergyakorlatra a piros színű behívó-jegygyel szólítja fel a katonai parancsnokság a tartalékost. Mozdósítás esetére az utasításokban pontosan meg van állapítva a behívó színe. Ha csak egyes hadtesteket részlegesen mozgósítanak, akkor zöld a jegy színe, míg általános, az egész hadsereg kötelékébe tartozó hadkötelesek mozgósítását hirdető parancsot falragaszokon hozzák nyilvánosságra.

A fehér színű behívó-jegy, mely névre szól, a következőleg van megszövegezve:

BEHÍVÓ-JEGY

X. Y. tartalékos

a hadsereg részleges kiegészítésének

legfelsőbb helyen történt elrendelése következtében tényleges szolgáltra ezennel behivatik és köteles ezen behívó-jegy átvételétől számítva

24 óra alatt tartózkodási községéből elindulni.

A behívott ezen behívójegy előmutatása mellett a belföldi vonatokon és gőzhajókon ingyen utazhatik.

A 33. számú cs. és kir. hadkiegészítő parancsnokság
Aradon.

1909. március 16.

A behívott halott.

Mint említettük, tizenkilenc aradi illetőségű tartalékos részére kiállított behívót küldött át a hadkiegészítő parancsnokság a városhoz. Ezek közül azonban tizenhárom egyén utazhatik el rendeltetési helyére, a megszabott huszonnégy órán belül. Egy jegyet a katonai ügyosztály átvett ugyan, de — kereszttel jelölt meg. Az a fiatal ember, aki mint tüzér tizedes Temesvárra lett volna bevonulandó, már nincs az élők sorában. *Nikolics Miklós* már megvívta a nagy háborút. A múlt héten önkézével oltotta ki fiatal életét.

Az aradi tizenkilenc.

Behívót kaptak a következők: *Voszits József, Bogaras Béla, Matyis Vilmos, Vágó Ferenc, Ardelean Illés, Melics János, Brauner Lajos, Jászai Ferenc, Bálint György, Oszto András, Litricsán Tódor, Pakurár Lázár, Kurtucz György, Stefanov József, Brunhuber Gyula, Szalai Rezső, Rozenblatt Ede*. Legtöbbje a szegedi 14-ik utászászlóalj és a Kornenburgban állomásozó vasuti és táviró ezred kötelékébe tartozik. Néhányan a temesvári 7. tábori tüzérezredhez vonulnak be, hogy onnan az anektált tartományokban lévő csapatjukhoz utazzanak.

A behívottak közül négy tartalékos nem tartózkodik Aradon s így címükre expressz levélben küldötte el az ügyosztály a szomorú

írást. *Vágó Ferenc* Köröstarcsán, *Pakurár Lázár* Partoson (Torontái megye), *Kurtucz György* Düsseldorfban, *Szalai Rezső* Bécsben keresi kenyerét és ott éri a hír, hogy huszonnégy órán belül be kell vonulnia. A többiek még a délután folyamán birtokukba vették a behívót.

A bucsuzkodó családapa.

Bálint György, akit a kézbesítő nem talált lakásán, csak este hét órakor tudta meg, hogy mi vár rá. A városházára sietett, ahol négy gyermekével együtt jelent meg. Megható volt, mikor a szegény kőműves könnyező szemekkel magyarázta meg apró cselédjeinek, hogy a rendőrszűzviselő kezéből átvett irás talán örökre elszakítja őt tőlük. Reszkető kézzel írta alá az átvételi ívet és síró gyermekeitől kísérve hagyta el a városházát.

A többi behívások.

Mint értesülünk, a hadkiegészítő parancsnokság irodájában egész éjjel fehér színű behívók kitöltésével van elfoglalva az irodai személyzet, mert a vett parancs értelmében rövid időn belül, talán néhány óra múlva újabb export kap felszólítást a rögtöni bevonulásra.

Aradmegyében is megtették már a kellő intézkedéseket, hogy általános mozgósítás esetére a hatóság közegei készen álljanak. A világi járás főszolgabírája délután magához kérte a járásában lévő összes községi jegyzőket, akikkel hosszan értekezett a mozgósítás teendőiről. A csendőrség is serényen dolgozik, hogy a behívandó tartalékosok esetleges szökését megakadályozhassa.

A vasuti üzletvezetőség intézkedései.

Jellemző a mozgósítási hírekre az az intézkedés, amelyről a késő esti órákban szereztünk tudomást. Információnk szerint a mai nap folyamán az aradi üzletvezetőség táviratban tudatta a területén és a mozgósítási vonalon lévő állomásokat, hogy legyenek készen a bekövetkezendő eseményekre és készítsék elő a mozgósításra az összes felszereléseket. Mozdósítás esetén ugyanis az állomásokon veszteglő árukat ki kell rakni a vagonokból, hogy helyet adjanak a katonaság elszállítandó felszerelésének.

Huszezer koronás pör a város ellen.

Kártérítés az autobus gázolásáért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 16.

A múlt év október havában az *Andrássytéren*, a *Minorita* palota közelében nagy szerencsétlenség történt. Az aradi autobus vállalat egyik kocsija összeütközött egy magánfogattal. Az összeütközés oly erős volt, hogy a magánfogat megrongálódott, s a karamból következtében egészen megfordult, úgy, hogy a kocsis rudja nagy erővel vágódott ki a gyalogjáró felé. Ebben a pillanatban haladt el az összeütközés színhelyén *Hottye Vazulné* szül. *Nyame Mária*, aki ebédet vitt a férjének. A kocsis rudja a szerencsétlen nőt *elütötte*, úgy, hogy ez eszméletlenül terült el a járdán. Csonttörést szenvedett. A jobb lába teljesen eltört.

*Hottye Vazulné*t beszállították a vármegyei kórházba, ahol amputálták, de megállapították azt is, hogy a csonttörésen kívül egyéb veszedelmes sérüléseket is szenvedett. Állapota, amely az első naptól kezdve reménytelennek látszott, mind rosszabbra fordult. Szívós természete egy darabig még ellentállott, de két hónapi kínos vergődés után *karácsony napján meghalt az aradi kórházban*. A szerencsétlen asszonynak két gyermeke van, férje hivatal-szolga.

Miután Hottye Vazul kártérítési kérelmének az autobus vállalat nem adott helyet, megbizta ügyvédjét, Veliciu Romulusz dr.-t, hogy az autobus kocsivezető és Arad városa, mint az autobus vállalat tulajdonosa ellen huszezer korona, vagy évi ezerkétszáz korona egyetemleges kártérítési kötelezettség megállapítása miatt rendes pert tegyen folyamatba. Veliciu dr. ma fogja beadni a keresetet a város ellen az aradi kir. törvényszékhez, amelyben előadja, hogy a szerencsétlenség bekövetkezéséért az autobus vállalatot terheli a felelősség és így viselni tartozik annak következményeit.

A FEGYENC-POÉTA.

* Százötven vers, ötven novella. *

Ez a legújabb unikum. Az aradi fogháznak jutott ki az a szerenese, hogy az első fegyenc-költőt adta a hazának. De nemcsak poéta, hanem kiváló prózairó is. Szinpompás novellákat ír és a témája mindég érdekes, mert azokat polgári foglalkozása köréből meríti, ez a mellékfoglalkozás pedig: kasszabetörés. Szerény keresetforrás, de aki jól tud bánni az acélfürészszel és reszelővel, aki ért valamit a lakatossághoz és van szíve, az meg tud élni belőle.

Bohnicsek József, az aradi fogház „vendégo” kétféle irányban igyekezett világhírnévre vergődni: a kasszafurás és az irodalom terén. Az első révén sikerült neki, tizenkét évi fogház erejéig állandó ellátást biztosítani magának, a másik hihetileg a megfigyelő intézetbe juttatja. Talán örök titok maradt volna Bohnicsek József létezése és irodalmi műveit kiadatlanul vitte volna sirba magával, ha egy érdekes levéllel fel nem fedezi személyiségét. Tegnap a felügyelő előtt egy daróc ruhába öltözött fegyenc jelent meg az aradi fogházban és levelet nyújtott át neki elekszpediálás céljából. A levelet a budapesti Rózsa-féle könyvkiadó céghez intézte, amelyben *Bohnicsek* József arra kéri a céget, hogy — *Egy fegyenc dalai* című kötetét, amely 150 verset és 50 novellát foglal magában, — adja ki. Nemes egyszerűséggel mindössze ötezer korona írói honoráriumot kér Bohnicsek ur, elmondván, hogy ő a költészet minden fajtát egyforma kiváló kvalitással kezeli s iródákat, madrigalokat, szonettek, epikát, lírát, rapszódiait. A prózája, — mondja — egyszerűen hámulatlan. Az első novellája az aradi Lázár-féle betörésnek megkapó leírása. Mivel 23 évi betörői pályafutása bőséges alkalmat adott neki az éjjeli élet tanulmányozására, joggal remélheti, hogy az élet mélységéből merített témái köztetszést fognak kelteni.

Szakolezay Lajos kir. ügyész, aki éppen olyan szigorú feje az ügyészségnek, mint amilyen híve a sajtótörvény ama rendelkezésének, amely kimondja, hogy gondolatait sajtó útján mindenki szabadon terjesztheti, nem vághatta ketté ezt a fényesnek induló írói karriert és megengedte, hogy a fegyenc-poéta levele elküldessék a pesti könyvkiadó céghez. Lehet, hogy az ügyészi szignatúrával ellátott levélnek meg lesz a hatása és megjelenik az *Egy fegyenc dalai* című kötet. A kiadóknak, akiket a nagyreményű füzfű poéták és irodalmárok elárasztanak kötet számra való kéziratokkal, ugy sem volt még dolguk ilyen tekintélyes ajánlattal, ahol az ügyész, már a könyvkiadása előtt szerepelteti a nevét. Az ügyésszel pedig jó viszonyban kell lenni, mert ha ő kobot, akkor a közönség daplá áron elkobozza előle az utolsó kötetet is. *Egy fegyenc dalai* úgy látszik, a Szanin sorsára kerül és akkor a Rózsa-cég is nagy jövedelemhez jut, a kasszabetörő-író is megkapja amit keresett: az elnebojasok nagy kénye-

AZ UTOLSÓ KISÉRLET.

A monarkia válasza Szerbiának.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 16.

A balkáni konfliktus egyik legizóbb napja volt a mai. Vész hírekkel volt tele az ország. Talán napok, de talán csak órák választanak el a mozgósítástól; hadseregünk készen áll, de nem marad tétlen Szerbia hadvezetősége sem, amely ma is bizakodik Oroszország támogatásában. A helyzet képét egy éjjel érkezett utolsó jelentésünk így mondja el:

A helyzet a mai napon még komolyabbra fordult és a háboru elkerülése majdnem kizártnak látszik. A monarkia azonban még mindig reméli, hogy Szerbia az utolsó pillanatban talán külső befolyásra abanahagyva érthetetlen vakmerőségét, teljesíti a monarkia követeléseit. E követeléseket egy utolsó békes jegyzékben Forgách János gróf belgrádi nagykövetségünk a napokban nyújtja át a szerb kormánynak. Ez a jegyzék, melyet hir szerint a mai bécsi tanácskozáson állapítottak meg Aerenthal külügyminiszter, Wekerle s Bienert miniszterelnökök, még egyszer világos és határozott választ fog kérni a monarkia legutóbbi jegyzékében Szerbiához intézett kérdésekre. Ez a jegyzék még nem lesz ultimátum, mert a monarkia még most is kész a türelem legszélső határáig menni. De ha ez a jegyzék szintén hiabavalónak mutatkoznék, akkor már az ultimátum következik, amely Szerbiának a béke és a háboru között való választást fogja a legerélyesebb hangon felajánlani. De reméli még mindig a monarkia, hogy jegyzékünk észretéríti Szerbiát, annál is inkább, mert azok az államok, amelyek eddig ugyszólván hallgatólagos támogatói voltak a szerb követeléseknek, az utóbbi órákban a legerélyesebben kijelentették, hogy Szerbia, ha tovább makkaskodik, nem számíthat többé ezen hatalmak támogatására.

Ezzel a mérleggel záródik le a mai zajos nap. A készülődésekről, a mozgósítási hírekről, Szerbia fegyverkezéséről és a nap egyéb eseményeiről itt következik részletes tudósításunk:

Az utolsó üzenet.

A bécsi álláspont.

Bécsből táviratozzák: Egy a külügyminiszterhez közelálló diplomata ezeket mondta a Lokalanzeiger munkatársa előtt:

— A legközelebbi napokban még egy utolsó üzenetet fogunk intézni Szerbiához és ebben nagyon komolyan és félreérthetetlenül nyílt felvilágosítást fogunk követelni Szerbiának a monarkiahoz való viszonyáról és fel fogjuk szólítani, hogy a fegyverkezést szüntesse meg. Figyelmeztetni fogjuk, hogy csak azután kezdődhetnek a gazdasági kérdésekről való ta-

feltételét seregének leszerelésével megadja. A szerb kormánynak egy heti határidőt fogunk engedni, hogy erre a kérdésre válaszoljon. Ha erre ki nem elégitő választ ad, akkor kimerítettük a béke fenntartására szolgáló eszközeinket. Nincs sok reményünk arra, hogy a szerb kormánynak ez a válasza elégitő legyen. Ugy látszik, hogy Szerbia feltétlenül számít Oroszország segítségére, azért viseli magát ilyen hepciáskodó módon. Vajon ez a remény jogos-e, az azután más kérdés.

A bécsi külügyminiszteriumból a következőket jelentik:

A helyzet változatlanul komoly. Szerbia válasza tele van kibuvóval. Kétszínű és teljességgel nem alkalmas arra, hogy békés kibontakozást teremtsen. Ausztria-Magyarország válasza néhány nap múlva Belgrádban lesz. Hogy ez mit fog tartalmazni, arról természetesen most még nem lehet felvilágosítást adni. Mindenesetre olyan lesz, hogy a szerbeket ki fogja jözanítani. Most tárgyal a válasz dolgában a külügyminiszter Wekerle és Bienert miniszterelnökökkel. Ultimátumról még nincs szó, de a válasz igen komoly lesz.

A szerbiai hangulat.

Általános fegyverkezés.

Magánforrásból jelentik Belgrádból: A szerb kormány által a hatalmak jegyzékére adott ismeretes körtáviratnak hatását igazában csak most kezdi mutatni a szerb politikai közhangulat. Általános elégedetlenség közben tárgyalják a kormány választ s jellemző, hogy még azok a lapok is, amelyek eleinte bölcsnek és diplomatikusnak hirdették a kormány állásfoglalását, most hirtelen frontot változtatva, egyenesen árulásnak tüntetik föl a szerb kormány eljárását.

Legjobban Milovánovics csalódott az embereiben. Azt hitte, hogy a szkupstina titkos ülésének ügyes jelenetezésével megnyerte a esatát s hogy az európai konferencia szivárványának föltáráásával féken tarthatja még a lohadni nem bíró reményéseket. Különösen azal nyerte meg a szkupstinát a kormány részére, mert fennen hirdette, hogy Oroszország Franciaországot is megnyerte a szerb aspirációk ügyének s hogy ez a két nagyhatalom teljes erejével Szerbia érdekeit fogja támogatni a megtartandó konferencián.

A helyzetet tehát így konstruálták: Ha az európai konferencián szóba kerül a szerbek ügye, Oroszország Franciaország asszisztálása mellett támogatja a szerb követeléseket. S ha eredménytelen maradna ez a támogatás, még mindig fennmarad a lehetőség, hogy a boszniai kérdést — nyílt kérdésnek hagyják. Szóval: ez esetben — amint György trónörökös kifejezte magát — négyszázezer szerb fegyver fogja elvágni a gordiuszi csomót.

Viszont, ha elmarad a konferencia, ugy a végeredmény azonos: tudniillik a háboru elkerülhetetlen lenne. Érdekes, hogy a szerb kormány tagjait s a politikusokat most valóságga kötélen rángatja a közvélemény s a kormány szeretné a békét, mert érzi a fiaskót, de nem mernek igazat beszélni, mert attól félnek, hogy a felizgult, háborura tüzelt szerb nép betörni a fejüket. Nagyon alapos ez a feltevé-

is politizál és kapacitálhatlanul háborus párti. Ezzel a kérdéssel üdvözlik egymást az emberek: „No, lesz háboru?” S ezzel biztatják egymást: „Lesz, okvetlenül lesz!” Lebunkóznak, aki békés hurokat merne pengetni.

Jellemző, hogy a szerb paraszt nem fizet mostanság adót. Az ökrét, gazdasági felszerelését viteti el adóba, de a pénzét nem adja oda. „Megtartom, — mondja, — kell a háborura!”

S a szerb parasztnak felesillan a szeme s képzeletében már simogatja is tekintete a győzelmes katonák és komitácsik diadalmas fegyvereit. Szegény elvakult, megrészegült, elbolondított jó parasztok.

Szerbia és Montenegró álláspontja.

Belgrádból táviratozzák: *Milovanovics* külügyminiszter közölte a skupstinával, hogy Szerbia helyzete semmiféle okot sem ad az aggodalomra. Az orosz követ kormányra nevében kijelentette, hogy az orosz kormány a szerb kormány mindakét jegyzékével teljesen egyetért. A szerb kormány azokkal a kijelentésekkel, melyeket a hatalmakkal és Ausztria-Magyarországgal szemben is tett, teljesen korrektül járt el és Oroszország Szerbiát Ausztria-Magyarország ellen, ha az esetleg újból megakarná károsítani, meg fogja védelmezni.

Cettinjből jelentik: Tegnap a fejedelem az orosz követet és a szerb ügyvivőt fogadta, akikkel hosszú ideig tanácskozott. Ezután haditanács volt, melynek bevégeztével a két diplomata újból megjelent a fejedelem előtt. A fejedelem megbizta őket, jelentsék kormányuknak, hogy Montenegróban akkora a harci kedv, hogy csak a jogos követelések teljesítése tudná azt lelohasztani.

A *belgrádi* összes lapok *elkerülhetetlennek mondják a háboru kitörését*. Felszólítják a kormányt, hogy még akkor se engedjen, ha Ausztria-Magyarország ultimátumot intézne Szerbiához.

A szerb lázítás.

Belgrádból táviratozzák: A hangulat itt állandóan harciasabb lesz. A lakosság egy része között az utóbbi órák eseményei ugyan nagy péniket idéztek elő s különösen az idegenek mindenütt készülnek Belgrád elhagyására, de a lapok provokáló és gúnyolódó hangon nyilatkoznak a monarkia politikájáról, amely még most sem akarja látni, hogy Szerbia semmi feltétel alatt sem hajlandó engedni. Egyes lapok egyenesen felszólítják a kormányt, hogy a monarkia esetleges jegyzékére még erősebb hangon válaszoljon. Büszkén rámutatnak a szerb lapok arra, hogy a szerb jegyzék milyen pánikot okozott a bécsi és a budapesti tőzsdén, — ugymondják — mutatja a monarkia gyengeségét.

Szerbia fegyverben.

Belgrádból jelentik: Szerbia már befejezte a részleges mozgósítást és már közvetlenül egy általános mozgósítás előtt áll. A szerb hadsereg három korosztálya közül mind-egyikre kiterjedt többé-kevésbé a mozgósítás. Az első korosztály turnusait hívták be legelőször fegyvergyakorlat címen. A második korosztály turnusszerű behívása e hónap elején kezdődött és most állandóan folyik. Az egész második korosztálynak együttes behívása e hó 23-ára van tervezve. A harmadik korosztály első turnusait e hó 7-én hívták be ellenőrzési szemlére. A legénységet e behívásoknál csapatokká alakították, fegyverrel és száz-száz töltevényel látták el és gyakorlatokat is végeztettek velük. A harmadik korosztály *határvédelme*re van kijelölve. Ez annál nevezetesebb, mert a harmadik korosztályt Szerbiában fegyvergyakorlatra, de még ellenőrzési szemlére sem hívták be soha. Nem is tartozik a szorosán vett

haderőhöz. Ugyancsak nevezetes, hogy a nyugdíjazott szerb tiszteknek igen nagy számát reaktiválták, mert a szerb hadseregnek meglehetősen kicsi a tiszt létszáma.

Londonból táviratozzák: A Daily Telegraph jelenti *Belgrádból*: A Drina határán be van fejezve a szerb hadsereg koncentrációja, úgy a *rendes hadsereg, mint a bandák készen állnak a Boszniába való betörésre*. Péter király holnap elutazik a Drina mellé.

A szerb haditanács.

Belgrádból táviratozzák: *Zsifkovics* hadügyminiszter az öt szerb hadosztály vezérkari főnökeit távirattal Belgrádba szólította, ahol tegnap kezdődött meg a haditanács tanácskozása, melyet ma folytatnak. A tanácskozáson résztvesz a hadügyminiszter, *Putnik* tábornok, a dunai hadosztály parancsnoka és több nyugalmazott tábornok. *Itt állapítják meg a végleges haditervet*.

Belgrádból táviratozzák: A háborura való előkészületeket a legnagyobb mértékben folytatják. A skupstina ma újból 5 és fél millió *dinárt* szavazott meg a hadügyminiszternek. Ma megérkezett *Karagyorgyevics* Arzen herceg, aki eddig orosz szolgálatban állott s aki ki van szemelve a szerb lovasság vezérének.

A nagyhatalmak magatartása.

Oroszország és Szerbia.

Berlini távirat jelenti: A Tagedblattnak jelenti Pétervárról: *Izvolzky* tegnap *Szergejev* belgrádi orosz követ útján újra figyelmeztette a szerb kormányt, hogy kerüljön mindent, amit kihívásnak lehetne venni és ami a háborura vezethetne.

A Lokál Anzeigernek még azt is jelenti, hogy *Péterváron* a helyzet rendkívüli komolysága mellett *sem hisznek a háboruban*. Szerbia nem várhat Oroszországtól semmi támogatást. Tegnap illetékes helyen határozottan hangsúlyozták, hogy *Oroszország ez idő szerint nem akar háborút*, ámbár, ha a keletázsiai háboru nem lett volna akkor talán Oroszország ma egész más hangon beszélne. A fiatalabb tisztek a háboru mellett vannak, az idősebb tisztek a legnagyobb szerencsétlenségnek tartanak azt.

A *Vossische Zeitung*nak jelenti *Pétervárról*: Több orosz tudós és politikus, köztük a дума elnöke, felhívást intéznek a szerb néphez, amelyben kijelentik, hogy Bosznia és Hercegovina bekebelezése *csak a lakosság megszavaztatásával* válhatnék jogerőssé.

Egyes pánszláv képviselők tegnap a дума folyosóján azt a szándékukat fejezték ki, hogy elmennek Belgrádba és ott felajánlják támogatásukat a szerb kormánynak.

A külföld véleménye.

Bukarestből jelentik: A felhivatalos Independente Roumaine kategórikusan megcáfolja és teljesen alaptalannak mondja több külföldi lapnak azon hírét, amely szerint a román királyné a spanyol királynéhoz levelet intézett, amelyben a szerbeknek fogja pártját Ausztria-Magyarország ellenében.

Berlinből jelentik: A „Vossische Zeitung” vezércikkben a szerb válaszigyzékről a következőket írja: *A végzet mindinkább közeledik a háboru felé*. Szerbia, dacára az összes nagyhatalmak lépéseinek, dacára Forgách gróf előzékeny lépésének, nem akar megtérni. Büns módon kihívja a háboru eshetőségét. A habs-

burgi monarchiának ily háboru kevés dícsőséget és még kevesebb anyagi hasznot hozhat. *De mit tegyen az, akinek lábikrájába egy jelentéktelen kis kutya harap?*

Ugyancsak a Voss. Ztg. ezeket írja a szerb válaszigyzékről: Csak egy szó a szerb válaszigyzékben, mely utalt volna arra, hogy Szerbia kész fegyverkezését beszüntetni, Ausztria-Magyarországban bizonyára a legörvendetesebb visszhangot keltett volna még akkor is, ha a jegyzék különben a monarchia szempontjából egyáltalán nem lett volna kielégítő. Ezt a szót azonban nemcsak hogy nem mondotta ki Szerbia, hanem ellenkezőleg, a szomszéd monarchiával szemben továbbra is a *magas lovon ül*. Ilyen módon a helyzet már elérkezett ahhoz a ponthoz, ahonnan az utat már nem lehet pusztán jegyzékekkel tovább folytatni. Talán a legrovidebb idő alatt *el fog hangzani az ultimátum*. Lehet, hogy Ausztria-Magyarország egyelőre csak arra fog szorítkozni, hogy a határon felre nem érhető módon, újabb csapatömegeket halmoz fel, de ha ezzel sem érhetné el azt, hogy Szerbia észretér, a *következő lépése mindenesetre már egy fegyvertény lesz*.

Londonból táviratozzák: A Daily Telegr. a szerb jegyzék hangját annál sajnálatraméltóbb dolognak mondja, mert Szerbia, mialatt fogadkozik, hogy a békét akarja, a legkomolyabban készül a háborura. Erre kell a fősúlyt fektetni, mert míg Szerbia abba nem hagyja a készülődést, minden belgrádi fogadkozásnak gyanus színben kell feltűnni. A harmadik korosztály behívása Ausztria-Magyarország provokálása volt. Ez azt jelenti, hogy Szerbia inkább harcolni akar, semhogy követeléseiből engedjen. Ily provokálást semmiféle nagyhatalom el nem tűrhet.

Magyarország mozgósítás előtt.

Izgalom a fővárosban.

Fővárosi tudósítónk telefonálja:

A budapesti főpolgármester ma rendeletet kapott, hogy a hozzá érkező behívókat a lehető leggyorsabb menetben küldje széjjel. Ugyanilyen rendeletet kapott minden törvényhatóság vezetője, amelynek területén a mozgósítandó csapatok vannak. *Ma estig még mozgósítás nem történt*, egyelőre csak egy rendeletről van szó, mely arról intézkedik, hogy a boszniai csapatokat *hadilétszámra emeljék*. A *hatodik és hetedik hadtest* mozgósítása azonban a legközelebbi időben meg fog történni.

A mai napon Budapesten elterjedt hírekből a fentiek vehetők komolyaknak. Ezekon kívül sok ellenőrizhetetlen háborus hír szállongott ma a fővárosban és különösen a tőzsdén. A legnagyobb biznysággal beszéltek, hogy az *óbudai kikötőkben állomásozó dunai flotta Zimony alá ment*. Határozottan kolportálták, hogy a budapesti és a temesvári hadtestek megkapták a mozgósítási parancsot és holnap reggel mindkét hadtest utnak indul Szerbia felé. Azt is mondták, hogy a budapesti 10-ik huszárezred tegnap este Boszniába ment. Mindezek a hírek természetesen a *tőzsde menetére nagy befolyást gyakoroltak és az összes értékek jelentékenyen estek*.

Tény az, hogy az óbudai kikötőkben levő monitorokat három nap óta fűtik. Hír szerint má éjjel indulnak Belgrád felé, ahova néhány óra alatt megérkeznek. A monitorok és azok legénysége már teljesen fel vannak szerelve. A tengeri különítmény egyik tisztje ezt mondta egy hirlapírónak:

— Indulásra parancsot eddig nem kaptunk, ellenben tudom, hogy a parancsnoksághoz felsőbb utasítás érkezett, hogy a legénység utra

készen álljon. A monitorok valószínűleg még az éjjel levonulnak.

A révkapitányságnál kijelentették, hogy a motorok napok óta gözben vannak és már meg is kísérelték az indulást, de jégtorlasz állta útjokat. Ez egy-két nap múlva meg fog szünni és akkor a hajók levonulnak.

Klobucár a főhadvezér?

Klobucár Vilmos honvédfőparancsnok, lovassági tábornok, aki hír szerint főhadvezérnek van kiszemelve, még az ősszel megrendelte azokat a kocsikat, melyek podgyászát fogják szállítani.

A vidéken és Boszniában.

Nagyváradról táviratozzák: A rendőrség ma reggel kézbesítette a behívókat és intézkedtek, hogy holnap indulhassanak a csapatok. Ma reggel 18 társzéken eséseget vittek az állomásra. Az egész városban nagy az izgatottság. A lapok külön kiadásban tudatták a mozgósítást.

Boszniába és Hercegovinába 12000 méter-mázsa búzát, rozstot és egyéb eleséget szállítottak és ott elraktározták a különböző granáriumokba a garnizonok részére. A déli vonalakon a *teheraru felvételét árutorlódás címén beszüntették*, hogy minden vagon a hadsereg részére álljon készen. Boszniában és Hercegovinában utászcsapatok vannak koncentráva, mert a hadvezetőség számot vet, hogy az ellenségeskedés a zimonyi dunai hid felrobbantásával kezdődik és akkorkompokat kell verni az ágyuk elszállítására.

Fiuméből táviratozzák: A múlt éjjel egy nagyobb csapat ulánus katona és tüzérség érkezett a kikötőbe. Ezeket még az éjjel elvitték Dalmáciába az Ungaro-Kroata hajóin.

Bécsből táviratozzák: Az itteni különböző gyárakban a hadsereg számára óriási megrendeléseket tettek.

Egyéb készülődések.

A délvidéki csapatkórházakat kiürítették és a betegeket az északi helyőrségekre szállították, hogy háboru esetén a sebesülteknek megfelelő kórház álljon rendelkezésükre.

A hadvezetőség rendelete értelmében ez év május végéig kell a tiszteknek a csukaszürke uniformist beszerezni. Most azonban bizalmas rendeletben megparancsolták a közös hadsereg tisztjeinek, hogy föltétlenül lássák el magukat haladéktalanul csukaszürke uniformissal.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A végrehajtó zár alatt. Almásy Mátyás tótváradai lakos, vasuti alkalmazott, megfordította az igazságot. A nála foglalás céljából megjelenő Karácsonyi Gyula községi végrehajtót, aki zár alá akarta venni a butorait, betuszkolta egy szobába, rázárta az ajtót és ő vette zár alá a végrehajtót. Az aradi kir. törvényszék, a mai napon megtartott főtárgyalás után, egy napi fogházbüntetésre ítélte a kedélyes vasutast.

§ A szerelem vége. Tizenhét esztendeig élt vadházasságban Laszku Avram pankotai gazdálkodó Buliga Juliannával. A múlt évben az asszony minden ok nélkül elhagyta. Hiába kérlelte, nem akart hozzá visszatérni. Ez annyira elkészerítette Laszkut, hogy a múlt év június havában ötször rálőtt Buliga Juliannára, aki nyomban meghalt. Az aradi kir. törvényszék négy évi fegyházra ítélte Laszkut és ezt az ítéletet ma a kir. tábla is helybenhagyta.

§ A tisztviselők uzsorása. Budapestről jelentik: Néhány nappal ezelőtt az uzsorások egyik legveszedelmesebb alakját, Wilcek Adolf ügynököt, tartóztatta le a fővárosi rendőrség. Wilcek Adolf, aki több mint 500 hivatalnokkal kötött uzsora-ügyletet és aki magát kiváló előszeretettel nyugalmazott kapitánynak szokta kiadni, a rendőrség előtt megtagadott csufos üzemleire vonatkozólag mindenféle felvilágosítást. A rendőrség két napon át hallgatta ki a lelketlen uzsorás

kifosztott áldozatait: állami és fővárosi hivatalnokokat és ezek özvegyeit. A felvett jegyzőkönyvek igen terhelők a vampir üzemleire. Wilcek Adolfot átkísérték a rendőrségről a királyi ügyészség fogházába. Bűnügyében Kendi Elemér dr. vizsgálóbíró tegnap áttanulmányozta a rendőrségnél felvett jegyzőkönyveket s Wilceket ma délelőtt hallgatta ki. Wilcek védője be sem várva a vizsgálóbírónak az előzetes letartóztatást elrendelő határozatát, tegnap már előterjesztést adott be a vizsgálóbírónak a rendőrség letartóztatása ellen s kérte ebben Wilcek Adolfnak szabadlábra helyezését. Az előterjesztés felett a vizsgálóbíró holnap dönt.

Adótisztból tenorista.

Egy érdekes karrier története.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 16

A nagyváradai Szigligeti-színház körül nagy sugdolódzás, jövés-menés van most. A szerződés ideje ez. Az igazgatói irodában ugyan mélységes titokba burkolnak mindent: elvégre nem is helyes, ha ez is, az is betekint a szervezkedés boszorkánykonyhájába, azért a tagok éles szimata sok mindent megsejt arról, ami odabenn csendben történik.

Igy például roppant érdekes új jövevényről beszél a fáma. Ez nem más, mint Súlyom Márton, a társulat jövődéli tenoristája.

A színészek között akadnak elegenden, akik változatos múlt után kerültek a lámpák elé s a legvegyesebb foglalkozásokat cserélték fel a színpadi diadalokkal. Mindezek között azonban aligha akad egynek is olyan érdekes pályafutása, mint ennek a nagyrahivatott színésznek.

Súlyom Márton ugyanis jelenleg nem más, mint az újvidéki adóhivatal adótisztje. Hivatalnoknak készült. Újvidék városánál szolgált éveken keresztül s róttá szorgalmasan a sok rubrikába a piros és fekete tintával a rideg, unalmas adótételeket. Valami romantikus mesterségnek a számféjtést és a romancsolást éppenséggel nem lehet mondani s így nem is csoda, ha Súlyom Márton sem álmodozott tapsokról és babérkoszorúkról. Katona volt, tartalékos hadnagygyá avanszált s folytatta ezután régi mesterségét.

Körülbelül három évvel ezelőtt bevetődött Súlyom Márton Szabadkára s ott egy vidám kompániával mulatozott együtt. A vendéglőben volt akkor éppen Farkas Ferenc dr. is, a szabadkai színtársulat igazgatója. A direktornak egyszer csak megütötte a fülét egy csodaszép, meleg és lágy tenorhang. Súlyom Márton énekelt a kompániában. Farkas Ferenc odavolt az ámulatában, amikor ezt az éneklést meghallotta. Ilyen szép hangot eddig még talán a színpadról sem hallott. Természetesen oda-sietett a társasághoz, bemutatkozott neki és másnap társulatahoz szerződtette az adótisztet. A beamterből, — aki egyébként igen fess, csinos arcú barna fiatalember — egyik napról a másikra színész lett.

A deszkák forró levegőjét azonban csakhamar megunt az új jövevény. Nem tetszett neki az az élet, a mi a szabadkai társulatnál körülvette s egy szép napon bucsut mondott a színpadnak. Hiába — nyugodni csak nem tudott. Erős volt a hite, hogy nagyobb, rendezettebb társulatnál előtte a világ!

Tavaly ősszel felment tehát Budapestre s részt vett a Színész Egyesület vizsgáján. Az egybesereglett direktorok nem hittek a fülüknek, amikor Súlyom Mártont énekelni hallották. Valósággal megrohanták a szerződések felajánlásával. Súlyom Márton azonban azt mondotta, hogy egyelőre nem szerződik sehova.

A direktorok belenyugodtak ebbe a kijelentésbe. Csupán egy ember nem törődött bele: Erdélyi Miklós. Neki meg kellett szereznie ezt a nagyszerű attrakciót. És januárban, zimankós téli időben, amikor a hivatalos hiras az utazott — a direktor elzónázott Újvidékre. Senki sem tudta, hogy ott jár. Újvidéken játszott akkor Mezey Béla társulata s az előadásokon Súlyom Márton — aki akkor már ismét adótiszt volt, —

vendégszerepelt. Erdélyi Miklós senkivel sem tudatta az utazást. Inkognitóban beült egyik zsöllyébe s végighallgatta Súlyom Márton éneklését. Előadás után felkereste s gavalléros feltetelek mellett lekötötte a nagyváradai társulathoz.

Súlyom Márton a szerződést most köti meg végleg a direktorral. És szeptemberig, amikor az új tenorista Nagyváradra megy, Újvidéken írja tovább a sváb és bunyevác atyafiak pótdadját.

BOJKOTT

Chimay hercegnő és Krisztics Milán ellen.

*
A „Nemzetközi Artista-Páholy“ parancsa.

Az utóbbi esztendőkből mind sűrűbben történik meg az, hogy azok a tönkrement ekzisztenciák, akik valamely világbotrány révén ismertté váltak a nevüket, az orfeum, vagy a kabaré dobogójára lépnek s ott akarják megkeresni kenyerüket. Ez természetesen elkészerítette az artisták nagy csoportját. Azok ugyanis úgy gondolkodtak, hogy lassanként fölösleges a varietben minden különösebb képesség. Elég, ha egy jó családból való hölgy, vagy férfi a botrányai révén megismerteti nevét a világgal; azután nyugodtan színpadra léphet, mert az impresszáriók busás díjakat fizetnek a kompromittált név viselőjének.

A világot jelentő deszkákra lépett Rigó János s kedves élete párja, Chimay hercegnő is; továbbá legutóbb az orfeumban kereste meg kenyerét Lujza szász királyné legújabb szerelme, Toselli zongorista. A „művészi“ pályára lépett Voigt mester, Köpenik híres kapitánya is. A diszes névsort legutóbb Krisztics Milán szerb herceg, Milán volt szerb király törvénytelen fia is szaporította, akit tudvalevően egy berlini cirkusból kiltottak, mert kiderült róla, hogy jogtalanul használja a hercegi rangot. Egyébként Berlinben megállapították róla, hogy nem is olyan pompásan kezeli a fegyvert, mintahogyan híresztelték róla.

A Berlinben székelő nemzetközi artista páholy megsokalta ezt és Krisztics Milán legutóbbi szereplésével kapcsolatosan ma a következő parancsot adta ki a világ minden részében működő tagjai számára:

„A Nemzetközi Artista-Páholy igazgatóelőjárósága megbotrányozással szerzett tudomást arról, hogy egy berlini cirkusz néhai szerb király törvénytelen fiát lépteti fel s ezt különös csábító reklám képen falragaszaiban és hirdetéseiben feltűnő módon közli a nagy nyilvánossággal. A páholyban nincs, de nem is lehet kifogása az ellen, hogy valaki, aki hajlammal és tehetséggel bír, ebbeli képességeit, — lett-égyen bármily rangu, vagy rendű egyén, — arra felhasználja, hogy vele kenyerét megkeresse. Azonban izléstelennek és tapintatlanságnak bélyegzi azt, hogy vállalkozók nem az egyéni tulajdonok kitűnőségeit, hanem valamely, társadalomerkölcsileg nem épen elismert családi állapotot és helyzetet akarnak kiaknázni s a közönséget ilyen meg nem engedett reklámmal igyekeznek helyiségeikbe csóditeni. Bizonyos mérvű megdöbbenéssel látjuk mi, a világ-artistáinak érdekszövetsége, hogy újabb időben egyes helyeken az igazi artista tudás és művészet ápolása helyett kétes értékű attrakciók és legkevésbé irigylésre méltó multak felvonultatásával az artistatársadalom etikai nivóját sülyesztik. Annál is inkább el kell itélnünk a királyfi szereplését, mert ha szükségtörvénytől hajtva igazán hivatást érez ahhoz, hogy mint artista keresse meg a becsületes kenyeret: módjában lett volna kiáltó családi multját művészi álnév mögé rejtetni.“

Különbö is a páholy szükségét látja, hogy állást foglaljon az olyan tehetségtelen, kvalitás nélküli egyének föllépése ellen, akik a nevükhöz fűződő dicstelen múlt révén horribilis föllépési díja-

kat esikarnak ki az impresszárióktól s közvetve nagyon megadóztatják a közönséget. Ezért föl hívja a páholy az összes artista-egyesületeket, artista-igazgatókat, hogy ne adjon teret az ilyen fellépőknek. Nem engedi meg a páholy a jövőben Chimay hercegnének, Rigó Jancsinak, Tossellinek, Voigt kapitánynak, Krisztics Milánnak s még egy *Friedmann* Ignác nevű sikkasztó berlini ügyvédnek az orfeumokban való föllépést.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: *Rigoletto*, opera. Az olasz operatársulat vendégfelléptével. (C bérlet).
Csütörtök: *Kivándorló*, színmű. (A bérlet)
Péntek: *Koldusdiák*, operet. Komlóssy Emma vendégfelléptével. (B bérlet).
Szombat: *Vándorlegény*, operet. Komlóssy Emma vendégfelléptével. (C bérlet).
Vasárnap: Délután: *Varazskeringő*, operet. Komlóssy Emma vendégfelléptével. Este: *Tündérlak*, népszínmű. Komlóssy Emma vendégfelléptével. (A bérlet)

* **Olasz operaénekesek vendégjátéka.** Vérteli operaeladásban gyönyörködött ma este a színházban a publikum. *Ferrari* lovag, a mi már naturalizált kitűnő tenoristánk két kiváló olasz művésznőt és művészt hívott meg egy magyarországi turnéra és először természetesen Aradon tartott velük előadást. *Pieron* kisasszony a római nemzetközi opera koloratur primadonnája az egyik vendég, aki ma este fenomenális sikerrel mutatkozott be az aradi publikumnak. A másik a szenzációs baritonista, *Ercolani* ur, aki tavalyi vendégszereplésével kitűnő emléket hagyott maga után, ami a ma esti viszontlátás melegségén is meglátszott. A kitűnő vendégek *Donisetti*, *Lammermoori* Lucijában, nálunk az utóbbi évtizedekben nem adott operában léptek fel. Bemutatkozásuk abszolút sikerrel járt, *Pieron* kisasszonyban egy nagy képzettségű művésznőt ismertünk meg, aki kis terjedelmű hangjával mesterileg bánik. Lehelletszerű pianói, mesteri staccato után orkányszerű tapsban tört ki a közönség és a harmadik felvonásbeli nagy áriáját meg kellett ismételnie, a felvonás végén pedig hatszor hívták a lámpák elé. *Ercolani*t már ismeri az aradi publikum. Bámulatos hangjával ma is elragadta a közönséget. Énekművészete elsőrangú és utolérhetetlen művészet *Ercolani*t hallani. *Ferrari* egészítette ki nagyszerű játékaival és pompás énekével a kitűnő olasz előadást. A második felvonás végében a kar kitűnően asszisztált a művészeknek. Az egész előadás nivós volt és a sikerből méltán veszi ki részét a zenekar is, melyet *Tilger* dicséretes tudással és szép sikerrel vezényelt. *H. G.*

* **Komlóssy Emma vendégfellépése.** Az aradi színház állandó vendége, *Komlóssy Emma* ezen a héten kezdi meg vendégszerepléseinek sorozatát. *Komlóssy Emma* ma este érkezett meg és holnap már részt vesz a *Koldusdiák* próbáiban.

* **Hírek az Urániából.** Egy szenzációs színházi premiór iránt sem nyilatkozhat meg nagyobb érdeklődés, mint a milyennel az *Uránia* színház nagyszerű drámáját, *A végzetes lövést* fogadták. Ember-ember hátán tolong, hogy láthassa a mesés mozgófényképet, melynek kiváló szerzője, *Sandeau* igazán az életből vett témájával megfogja a néző lelkét. Alig marad szem szárazon ennek a tragédiának láttára és akik szeretik a mesteri színjátszást, azoknak elsőrangú látványossággal szolgál *Bresil*, a dráma főhőse. Az *Uránia* ezen műsora valóban excelsal látványosság tekintetében. Egy Afrikában természet után felvett keselyűvadászati fejedelmi látványosság. Lóverseny, teknősbéka halászat, mind olyan látványosságok, melyek megérdemlik a legnagyobb érdeklődést. Az *Uránia* ezen kiváló műsora, melynek kétségkívül a legszebb száma *A végzetes lövés*, még csak szerdán van műsoron.

* **Északi Balkán katonai térképe.** A Magyar Földrajzi Intézet kiadásában most jelent meg az északi Balkán legújabb katonai térképe. A térkép, melyet *Kogutovitz* Manó hírneves földrajzirónk rajzolt, kitűnően tájékoztató képét adja a küszöbön álló háboru színhelyének. A mappa egy koronáért kapható a *Weisz* Leó cégnél Aradon.

* **A kivándorló.** Csütörtökön *Herezeg* Ferenc legújabb nagyszerű színművét, *A kivándorló*-t játsszák a már ismert jó szereposztásban.

* **Az olaszok vendégjátéka.** Az aradi színház olasz vendégei holnap lépnek fel másodsor. Ezuttal *Verdi* klasszikus operája, a *Rigoletto* kerül színre. A szerepeket *Pieron* kisasszony, *Ercolani*, *Ferrari*, *Hunyady*, *Polgár*, *Zalay* Margit és *Rudas* játsszák. Az olasz vendégek innen Aradról indulnak körutra. Az olaszok e hó 24-én a *Szevillai borbély*-ban, 25-én a *Traviata*-ban lépnek fel.

SZÁZ SZÉKELY LEGÉNY.

A szerkesztőség asztalán garmadában hevernek a táviratok. Mind a háboru közeli lehetőségéről ad hírt, a világ minden részéről a legkomolyabbnak jelzik a helyzetet. A sok távirat között volt ma egy, amelynek elolvasására különös érzés szökött a szívünkbe. Néhány soros szöveg, amelyre azonban lehetetlen egy pillanatra el nem lágyulni. Felhújtak előttünk a régi dicsőséges magyar harcok daliás emlékei. Emlékünkbe szökött az a darutollas süvegű, acélkaru, félelmetes magyar ifjuság, amely kezében karddal, szívében a honszerelm lángjával küzdött együtt hűséges székely testvérével a közös ellenség ellen. A székely testvérrel, amely saját elhatározásából mindenkor elsőnek sietett, hogy segítségünkre legyen. Valami fanatikus hűség és szeretet vonzotta hozzánk a magyarságnak ezt a rendkívül értékes elemét, amely ezer esztendő óta vészben és viharban sohasem kérdezte, hogy mikor van szükség az ő segítségére, hanem szíve sugallatára hallgatva, ha veszedelemben volt a magyar, lelkes önfeláldozással ajánlotta fel vérért és életét.

Ezeket juttatta eszünkbe az a távirat, amely szerényen húzódott meg a többi háborus sürgönyök özönében. Arról kaptunk ebben értesítést, hogy valahol messze, kelet Magyarországon egy kis székely falucskájaiból, *Székelymuzsnáról* távirat érkezett ma Budapestre a honvédelmi miniszterhez. Száz székely legény küldi ezt a sürgényt, egy csapat élet-halálra elszánt ifju. Azt mondják a derék fiúk, hogy ők olvasták azokat a piszkolódásokat, amelyekkel a szerbek elhalmozzák a magyarokat. Nem hallgathatják ezt tovább, fellázadt ellene a vérük és önértékük, ökölbe szorultak ökleik, hogy lecsapjanak a magyarság támadójára. Összetoborzották az első magyar önkéntes csapatot és arra kéri a minisztert, hogy őket, akik jelenleg mint tényleges katonák nem szolgálják a hazát, önkéntes csapatként az elsők között vezényelje ki a harcmezőre, hadd mutassák ott meg a szerb bandáknak: mit tud a magyar.

Száz székely ifju elszántsága, az első magyar önkéntes csapat megalakulása újból fényesen dokumentálja azt a hű testvéri szeretetet, amelylyel ez a nemzetiségek közé ékelt derék nép irántunk viseltetik. De jó székely fiúk, nyugodjatok meg, a magyar hazának nincsen szüksége a ti elszántságotokra és vitézségekre, valahogy majd csak elintézik nálatok nélkül mások ezt a konfliktust.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az Asztalos Sándor társaság** mint szoborbizottság folyó hó 17-én, este 8 órakor hivatalos helyiségében (Berosényi-utca *Duffner* vendéglő) gyűlést tart, melyre a társaság tagjait ezuton is meghívjuk. *Sófalvi* György elnök, *Záray* Jenő titkár.

VADIRAT

a bizonyítvány-csaló tanárok ellen.

A királyi ügyészség határozata.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 16.

Néhány héttel ezelőtt sokat irtak a lapok arról, hogy budapesti és vidéki tanárok és néhány tanfelügyelő magántanuló vasutasoknak hamis bizonyítványokat adott ki és a vasuti alkalmazottak ez okiratokkal jó állásokat nyertek el. A vizsgálatot titokban folytatták. Ma azonban kipattant a titok, hogy a budapesti királyi ügyészség a napokban husz tanár (közük két tanfelügyelő) ellen okirathamisítás, csalás és vesztegetés miatt vádiratot készített. Akik ellen a vádirat szól, a következők:

Dénes Ármán,
 Belvárt Béla,
 Gonda József,
 Vogel Béla,
 Kovács István,
 Zsoldos Adolf,
 Mató Péter,
 Nadák Illés,
 Izrael Chaim Jiczchok,
 Eppinger Lajos,
 Mautner Miksa,
 Balog Márk,
 Kónyi György (segédtanfelügyelő),
 Száva József,
 Kiss József,
 Telekes Ármán,
 Kerekes Ignác,
 Révay Manó,
 Konk Géza (tanfelügyelő),
 Kepler Ferenc,
 Földes Géza (polg.-iskolai igazgató.)

* Megszüntették az eljárást néhány tanár ellen, többek közt az időközben öngyilkossá lett *Hortobágyi* Antal igazgató ellen is.

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 17-én az időjárás: hűvös, sok helyütt csapadék.

— **Püspöki konferencia a Ne Temeréről.** Budapesti tudósítónk jelenti, hogy *Vaszary* Kolos hercegprimás budavári palotájában ma délben püspöki konferencia volt a hercegprimás elnöklétével. *Vaszary* Kolos közölte a püspöki karral a pápának a *Ne Temere* ügyében leküldött döntését, amelyet a magyar főpapság fölterjesztése provokált. A döntés kimondja, hogy nemcsak a *Ne Temere* érvényét függesztik föl, hanem kimondja azt is, hogy az életbeléptetése óta kötött vegyes házasságok, amelyeket a pápai bulla eddig érvényteleneknek mondott, most már érvényeseknek tekintendők.

— **Az aradi vesztőhelyért.** Egy magyar főur jelentékeny adományt juttat az aradi gyász hely megváltására. Az adományozó idős *Zichy* János gróf, ki jelenleg Abbáziában tartózkodik s erre a nemes célra ezer (1000) koronát küldött. Az agg, mondhatnók a patriárkák megáldott korát élő grófnak hazafias cselekedetében a márciusi fiatalság érzése lüktet.

— **Kristóffy audienciájának következménye.** Bécsből jelentik: A titokzatosság hálója, amelybe *Kristóffy*nak a Felsőháznál és a trónörökösnél tett látogatását burkolták, immár lehámlott s a látogatás célja nyilvánvalóvá lett. *Kristóffy* Fejérváry Géza báró volt kormányelnök megbízásából járt az uralkodónál és a trónörökösnél s felhatalmazást kért, hogy kormányának s az új kormány kormányrajutásának ak-

tait a nyilvánossággal közölhesse. A kérelem előterjesztésére az alkalmat az adta meg, hogy a képviselőház napirendre tűzte a volt kormány eljárását bíráló indítvány tárgyalását s a Fejérváry-kormány tagjai aggodnak azon, hogy őket ez alkalomból személyükben is érheti olyan támadás, amelylyel szemben védekezniök kell. Ugy látszik, hogy az erre vonatkozó engedelem megadatott s ez okon volt gyakori látogatása Fejérváry Géza bárónak Lányi volt miniszterhez, akit az akták rendezésével bíztak meg. E hírrel kapcsolatban jelentik még azt is, hogy Burián báró közös pénzügyminiszter apósának, Fejérváry bárónak a Felsőség sajátkezű levelét vitte, amelyben a Felsőség üdvözlöi őt 75-ik évfordulója alkalmából. Fejérváry születésnapja e hó 15-én volt.

— **A hidkölcson.** A Pesti Hazai Takarékpénztár ma küldötte meg pótnyilatkozatát, melyben kijelenti, hogy a kölcsönszerződés 8. pontját hajlandó a pénzügyminiszter által kívánt feltételeknek megfelelően módosítani és lemond arról, hogy a város esetleges per esetén, ellentmondás nélkül legyen kénytelen tűrni, a felszámítandó költségeket.

— **Székely önkéntes csapat a szerbek ellen.** Figyelemreméltó jelentés érkezett Udvarhelyről. Azt táviratozzák, hogy a kis Székelymuzsna községben székely legényekből önkéntes csapatot alakított Suda Sándor községi bíró. 62. gyalogezredbeli szakaszvezető. Az első magyar önkéntes század ma sürgősen arra kérte a honvédelmi minisztert, adjon nekik módot arra, hogy a szerbek ellen vonulhassanak... Olvastuk a lapokban, — mondják a levelükben, — hogy a délvidék lakossága veszélyeztetve van a szerbek által, engedje meg hát kegyelmesség, hogy mi odamehessünk és megvédelmezhessek magyar testvéreinket, utra készen állunk és minden pereben hajlandók vagyunk megindulni. — A bíró azután közli a százada legénységének a névsorát.

— **A mai sorozás eredménye.** A sorozó bizottság elé a tegnapi elmaradt első és a mára berendelt második korosztálybeli hadkötelesek állottak számszerint 200-an. A bizottság 91-et talált alkalmasnak.

— **Adakozás.** A mai napon a vesztőhely számára Doró Márton urtól Paulisról 2 koronát, Gombos Antal pankotai iskolai igazgató urtól pedig 35 koronát kaptunk. Ez utóbbi a pankotai, március tizenötödiki ünnepélyen gyűlt össze a hazafias közönség adakozásából.

— **Tilos párbért szedni!** Igen gyakran megtörtént az az eset, hogy katolikus papok nem katolikus felekezetűektől valamilyen címen párbért követeltek és kaptak. A közoktatásügyi miniszter most erre vonatkozólag rendeletet bocsátott ki, amelyben többek között ezt mondja:

— A Kuria döntvénye és annak indokolása szerint tehát azok a párbértermészetű szolgáltatások, melyeket a katolikus lelkészek még több helyütt pusztán a kanonika vizitációk alapján követelnek, azelőtt katolikus kézen volt ingatlanoknak most más vallásu birtokosaitól, tévesen mondatnak dologi természetű szolgáltatásoknak. És mivel a Kuria fenti döntvényének indokolása szerint a telkek és házak után kivetett párbér is, éppen úgy, mint a páronkint kivetett párbér, a parochiális köteleken alapuló egyházi közteher, ily szolgáltatások a parochiális köteleken kívül álló nem kath. hitfelekezetűektől csak akkor követelhetők, ha bizonyos esetekben a párbér valamely *magánjogi címen, a nem kath. fél részéről határozottan átvállaltatik.* Ily különös jogcím nélkül a párbértermészetű szolgáltatások nem kath. egyénektől jogosan nem követelhetők, ezeket a szolgáltatásokat szemel megszüntetem.

— **Szabadságünnepélyek Aradmegyében.** Az Aradmegyében lefolyt március tizenötödiki ünnepésekről még a következő tudósításokat kaptuk:

A szabadság napját, március 15-ét Szentleányfalva község lakossága, s az állami iskola lelkesedéssel ünnepelte meg. Tizennegyedikén este 6 órakor zenéstakarodó volt. A menet először a község házában állott meg, ahol Antalffy Dezső községi jegyző lelkes beszédet tartott. Innét a menet fátylós világítás mellett a ref. lelkészi lakhoz vonult, ahol Nagy Dániel lelkész hazafias beszédében kiemelte azon mozgalmat is, amely az egész országban megindult az aradi vesztőhely megváltása céljából. Innét Kiss Lajos igazgató-tanítóhoz, majd Vadász Géza áll. tanító lakása elé ment az ünnepelő menet. Mindkét tanító hazafias, lelkesítő beszédet intézett hozzájuk. Este a házak ablakai kivilágítottak, s a zenés takarodó ideje alatt a hazafias dalok közötti időben szép tűzijátékok gyönyörködtették az ünnepelő polgárokat. 15-én délelőtt pedig az állami iskola tartotta meg az ünnepet. Reggel 8 órakor a ref. templomban istentisztelet volt, melyen az iskola tanulóin kívül a községi előljáróság és sok érdeklődő polgár vett részt. Az isteni tisztelet végeztével az állami iskola ünnepe az iskola udvarán folyt le, szokatlanul nagy érdeklődés mellett. Az ünnepély a Himnusz eléneklésével kezdődött. A megnyitó beszédet Vadász Géza tanító mondotta el, az ünnepnap jelentőségét Kiss Lajos igazgató-tanító méltatta. Közben hazafias dalok és énekek gyönyörködtették a szülőket és érdeklődőket. Az ünnepélyt a "Szózat" zárta be, melynek elhangzása után Nagy Dániel gondnoksági elnök intézett a gyermekekhez és az ünnepélyen résztvevő szülőkhöz buzdító szavakat.

Ujszentannáról jelenti tudósítónk: Ujszentanna hazafias közönsége, mint minden alkalommal, ez évben is lelkesedéssel és impozáns módon ünnepelte meg 61-ik jubileumát a szabadságot adó egykori márciusi napok dicső emlékezetének. A Zimmermann-féle vendéglő nagyteremben összegyűlt nagy és díszes közönség jelenlétében nyitotta meg az ünnepélyt Szimonisz László dr., ki után Kádár Géza, az Ujszentannán működő Szigethy szintársulat tagja szavaltta el nagy hatással az élő szobort. Az ünnepi beszédet Molnár Odön, polgári iskolai tanár tartotta. Lelkes taps és viharos lelkesedés jutalmazta a magas színvonalon álló, tartalmas beszédet, mely után az ujszentannai dalkör a "Talpra magyar"-t énekelte, majd Bleicffer Jakab hazafias német nyelvű szónoklata után Földváry Imre szintársulati tükör adott elő nagy tehetséggel melodramát. Fodor József ügyes zárószavai után a Szózat eléneklésével az ünnepély első része véget ért. — Második részét Tarjáné Ibolyka szép szavaltata nyitotta meg, majd Balázs Bálint szümművész adta elő az egykori eseményekhez hű dekorációk közepette a "Talpra magyar". A hazafias ünnepélyt a szintársulat ünnepi előadása fejezte be. Este fátylós menet volt és valamennyi kör saját helyiségében társas vacsorát rendezett. Ujszentanna vezetősége különben elhatározta, hogy a községben Kossuth-szobrot fog felállítani. — Az ujszentannai állami polgári fiúiskola is megülte március 15-ét szép ünnepély keretében, melyet reggel 8 órakor tartottak meg a polgári fiúiskolában. A Himnusz eléneklése után Basa József IV. o. t. szavaltta el a Nemzeti dalt, majd Molnár Odön tanár, az ifj. egyesület vezető tanára tartott lelkes ünnepi beszédet. Az ifj. énekkar éneke után Kovács Tamás IV. o. t. szavaltata következett, melynek végeztével az egybegyűlték a Szózatot énekeltek.

Az aradmegyei kis Tauc községben is szép ünnepély volt. Az állami elemi iskolában tartották meg a László Gyula tanító által rendezett ünnepséget. A románok is teljes számmal megjelentek, ami örvendetes jele a magyarság és románság megértésének. A román iskolás fiukat, hazafias dalok éneklése közben Lázárov András és Muntján Romulusz tanítók vezették.

Az erdőhegyi gazdakör is szép ünnepet rendezett a szabadság napján. Bokor Sándor református lelkész tartotta az ünnepi beszédet,

Geller Kálmán gazdaköri jegyző pedig a Talpra magyart szavaltta el. Este társasvacso-ra volt Bagdy Lajos vendéglőjében, melyen Lázár Zóárd dr. országgyűlési képviselő és mások mondtak beszédeket.

Máriaradnán ez évben is a szokásos kegyelettel ülték meg március 15-ét. Előző este a Balázs-féle vendéglőben 100 terítékes banket volt. Az estélyen műkedvelők alkalmi darabot és képleteket adtak elő, majd a helybeli dalárda énekelte. Vacso-ra alatt Lengyel Imre ev. ref. lelkész méltatta a nap jelentőségét. Másnap az összes iskolákban tartottak hazafias ünnepélyt. A tanuló ifjuság azután templomba istentiszteletre ment. A köz és magán épületeket fellobogózták.

— **A földmivélsügyi palota berendezése.** Ma tartották meg az árlejtést az aradi földmivélsügyi palota berendezési tárgyaira. A lejáratig a jószágigazgatóság-hoz beérkeztek a következő ajánlatok: Az asztalosmunkákra: Reinhart Fülöp 36186 kor., Szegedi butoresarnok 33903:80 kor., Lengyel Lőrinc 33478:20 kor., Aradi butorszövetkezet 34615 kor. A fehérművekre: Bloch Ármín (Nagyvárad) 652:90 kor., Kuncz József és Tsa (Budapest) 616:60 kor. Szőnyegekre: Haas Fülöp (Budapest) 5179:80 kor., Kuncz József és Tsa (Bpest) 4328:10 kor., Domán Sándor 4632:60 kor., Lengyel Lőrinc 4738:10 kor. Az üvegárukra Szabó Albert 506:50 kor. Csengek-re: Koch Dániel 2333:62 kor. Kálmár József 2956:80 kor. Diamant Ferenc 2411 kor. Rigner és társa (Kolozsvar) 1591:25 kor. Világítás: Benoid gyár 4260:22 kor. Kálmár József 5243:10 kor. Szabó Albert 3818:94 kor. Rigner és társa (Kolozsvar) 2428:86 kor. Diamant Ferenc 3979:56 kor. Koch Dániel 3588:11 kor. Különfélekre: Andrányi Károly 2591:60 kor. A pályázatokat átszámítás és döntés végett felküldték a földmivélsügyi minisztériumba. Értesülésünk szerint a jószágigazgatóság most is azzal a kérelemmel terjesztette fel a pályázatokat a miniszterhez, amelyet már a palota építésénél is sikerült érvényesíteni, hogy tudniillik a döntésnél a helyi ipar méltányos elbánnásban részesüljön és a szállításokat lehetőleg helyi pályázók nyerjék el, még ha azok kissé magasabb árakat is szabtak egyes idegen pályázóknál. A minisztérium már a legközelebbi hetekben meghozza a döntést.

— **Meggyilkolt kereskedő.** Szikszóról táviratozzák: Szikszó városában ma reggel rablógyilkosság történt. Guttman Adolf tekintélyes és jómódu szikszói terménykereskedőnek ösz óta, a Szikszó közelében fekvő Alsóvadász községben fióküzlete volt. Ma reggel Szikszóról 5—6 óra között indult el gyalogosan Alsóvadászra, hogy ottani ügyeit személyesen intézze. A falu közelében hirtelen valaki hátulról megtámadta és kétszer fejét keresztül lőtte, majd nagyobb összegű pénzét elrabolva, elmenekült. Arra járók találták meg Guttmannt átlőtt koponyával az árokban, halva, de fejből még patakzott a vér, ami arra vallott, hogy röviddel azelőtt végzett vele a gyilkos. A szikszói esendőséget azonnal értesítették, mely a helyszínére sietett és megindította a vizsgálatot. Azt hiszik, hogy a rablógyilkost csakhamar kézrekerítik.

— **Szerencsétlenül járt leány.** Makóról jelentik: Szilágyi Bálint makói jómódu gazda egyetlen 20 éves Erzsébet nevű leánya kocsijukba fogatott, hogy a tanyán lévő atyjához menjen. A kocsit megrakatta szalmával, majd maga elindult vele. Szilágyi a tanyán nyugtalanul várta leányát, majd eléje ment. A töltésen találta kocsiját felborulva és a kocsit alatt feküdt leánya holtan. Nem tudni, vajjon a szalma alatt fulladt-e meg, vagy bűnös merényletet követtek-e ellene. A szerencsétlen leány iránt, ki menyasszony volt, általános a részvét.

— **Jégeső Aradmegyében.** Kisjenőről táviratozzák, hogy ott ma délután heves jégeső és erős záporosó volt, amely miatt az utcákat elöntötte a víz. A megye több részéről is hasonló zivatarokat jelentenek.

— **Eljegyzés.** Balla Boriska és ebesfalvi Török Lajos rendőrfogalmazó jegyesek.

— **Kell Manó cég ajánlja hirneves ke Lengyoharitsnyáit és ruhadisz remekeit. Telefon szám 673.** 131

— **Támadás egy katonai őrség ellen.** Sopronból jelentik: A 14-éről 15-ére hajló éjjel vakmerő támadás történt a 18. honvéd-ezred lövészer-raktárának őrsége ellen, amely a várostól északkeletre fekvő bécsi dombon van elhelyezve. Az őrség egy altisztból és három honvédből áll s a lövészer-raktártól száz lépésre egy kis házikóban tartózkodik, amely az őrral villamos csengővel van összekötve. Éjféltájban az őr éppen föl-alá sétált őrhelyén, amidőn közvetlen közelből lövést hallott s egymásután két golyó süvített el mellette. Az őr a villanások irányában visszalőtt s egyszermind fölriasztotta az őrséget. Az őrparancsnok embe-reivel kifutott, mire az őr a történekről jelentést tett. A koromsötétségben senki sem lévén látható, rövid figyelés után az őrparancsnok embereivel ismét bevonult. Alig ért a házikóba, ismét lövések hallatszottak s a csengő is megszólalt. Az őrparancsnok azonnal az őrhelyre sietett s a föl villanó lövések fényénél három alakot látott közeledni. Az őrség erre tüzelni kezdett, aminek az a következménye lett, hogy a támadók ismeretlen nyelven kiabálva elfutottak. Az őrparancsnok a környéket átkutatta, de nem akadt nyomra. Hogy a támadás ismétlődése esetén, mely az ezred egész hadi töltéskészletét veszélyeztetné, teljes számmal védekezhessék, az őrparancsnok csak reggel küldött a kaszárnyába jelentést. A honvéd-ezredparancsnokság a csendőrséget és rendőrséget azonnal értesítette a támadásról. A délelőtti folyamán vegyes-bizottság szállott ki a helyszínre. Az eredmény még nem ismeretes, de annyi már valószínű, hogy az eset összefüggésben van azokkal a támadásokkal, amelyek egyéb raktáraink és hidaink ellen az egész monarchia területén egy idő óta sűrűn ismétlődnek. A polgárság izgatottan tárgyalja az eseményt.

— **Lázadás a kórházban.** Budapestről jelentik: A Szent István-kórházban ma délután a bőrbajosok osztályán kitört a lázadás. Nyole beteg, akikkel állítólag brutálisan bántak az orvosok, valósággal föllázadt, megtámadták Piek Henrik dr. és Weiner dr. orvosokat, inzultálták őket, s a csata lezajlása után otthagyták a kórházat. A nyole beteg: egy törvényszéki bíró, egy vasuti tisztviselő, két kereskedő-segéd, két iparos és két magántisztviselő, már hetek óta elégedetlenkedtek a kórházi rendszabályok miatt. Különösen Piek dr.-ra volt pikjűk, aki ma a kezük közé került. A törvényszéki bíró kint cigarettázott a folyosón. Eppen akkor ment arra az orvos. Durván rátámadt a bíróra, csúnyán lehordta. Erre kitört közöttük a szóváltás. A hangos veszekedésre kijött a többi hét elégedetlenkedő beteg, közrefogták Piek Henrik dr.-t és inzultálták. Az orvos sietve menekült a műterembe, amelynek ajtaját magára zárta. Így menekülhetett csak a súlyosabb verések elől. A botrány nagy konsternációt idézett elő a betegek között, különösen a bőrbetegek osztályán. Természetesen jelentést tettek a történekről a balparti kórházak igazgatójának, Müller Kálmán dr.-nak, aki megindította a vizsgálatot a lázadás dolgában. A nyole beteg pedig a verekezés után, mint akik a legjobban végezték a dolgukat, szépen eltávoztak a Szent István-kórházból.

— **A szerelem iskolájának programja.** A napokban irtunk arról, hogy Perottné asszony Londonban megalakítja a *szerelem iskoláját*. A tanárnő most megjelent programjában többek között ezeket mondja:

Van egy téma, a melyet az angol soha sem érint, pedig ez mégis a legfontosabb, a legszebb mindenek között, amink nekünk a világban van. Miért nem beszéltek ti soha a szerelemről? Minden más érzelemről és szenvedelemlről nyilvánosan szoktak beszélgetni, a kapzsiságról, becsvágyról, gyűlöletről, de a szerelemről — soha. Emellett nagyon félénkek és szégyenlősek vagytok és pedig már a gyermekéveitekben. Nálunk, Franciaországban, így mondják: *édes anyám*; itt Angliában fiúk és lányok így nevezetik szüleiket: *pater* és *mater*. Ha aztán az ember a szülei iránt érzett szeretetükről kérdezősködik tőlük, akkor elpirulnak és kibámulnak az ablakon. Irtóznak attól, hogy gyöngéd érzelmeikről beszéljenek. Így nőnek föl a gyermekek és a helyzet e tekintetben a jövőben sem javul. Én sokáig éltem angolok között és azt tapasztaltam, hogy sok szeretetreméltóság van bennük. Tudom én jó és magasabbrendű tulajdonságaikat is méltányolni. De most olyan tulajdonságokról akarok beszélni, a melyekkel már kevésbé lehet dicsekedni. Kimondom nyíltan, hogy az *asszonyok hibásak abban*, hogy ilyen szégyenkezés, ilyen félelem tapasztalható a szerelem dolgában. Az a mód, a hogy az asszonyok itt magukat lebecsülik, egyszerűen érthetetlen. Nem ritkán maguk mondják a nő itéletet, hogy a nő a férfival alsóbbrendű. Az ilyen nézetet Franciaországban bárgyúnak tartanak. Nálunk a nőké a szupremácia. Az angol asszonyokban és lányokban azt a hibát találom, hogy kevésbé nőiesek, mint francia testvéreik. Az állandó alárendeltség, a gyermekekre kiszabott tilalom, hogy magukat megbecsüljék: ezek az okai annak, hogy az angol nő kevésbé szeretetreméltó. Kötelességüknek tartják a *hidegséget* s nem használják ki hatalmukat. Ez az oka annak, hogy Angliában nincs szó szerelemről. Nem tartják a jó modorral összeegyeztethetőnek, hogy valaki kinyilvánítsa érzelmeit. De oka ennek az ugynevezett angol szerelmi házasság is. Ti megkötitek a házasságot abban a hiszemben, hogy a dolog szerelemből történt, azután azt hiszitek, hogy az élet csupán mézeshetekkel kedveskedik. De mennyire csalótok! A szerelem mulandó s utóbb cinikus tréfák céltáblájává lesz. Franciaországban nem várunk ilyen sokat. Mint jópajtások kötünk házasságot egymás támogatására, azután lassankint mély és tartós vonzalom támad a férj és feleség között.

— **Birtokcsere.** Az elmúlt hét folyamán Aradon a következő birtokcserek történtek: Seidner Rudi eladja az aradi 3853 sz. tjkben felvett Orczy-utca 12. számú házat 32500 koronáért Steiner Ferenc és nejeének. — Zachariás István és neje eladják az aradi 162. sz. tjkben felvett Radnai-ut 8. sz. házat 18000 koronáért Honfi Antal és nejeének. — Tonkov Istvánné eladja az aradi 1236. sz. tjkben felvett sarkad Határ-utca 6. sz. házat 6000 koronáért Szabó István és nejeének. — Mayer András és neje eladják az aradi 7117. sz. tjkben felvett Kiskarika-utca 4a. sz. házat 15000 koronáért Pogonyi Nándor és nejeének. — Viktoria Takaré és Hitelintézet eladja az aradi 2498. sz. tjkben felvett Demeter-utca 65. sz. házat 3200 koronáért Kun József és nejeének. — Kohányi Róbert eladja az aradi 459. sz. tjkben felvett belváros Magyar-utca 22. sz. házat 12400 koronáért Szőke Rezső és nejeének. — Gutmann Mátyás és neje eladják az aradi 583. sz. tjkben felvett Kiskarika-utca 13. és 14. sz. házakat 18000 koronáért ifj. Szecepkovszky Teofil és nejeének. — Reusz Mór és Testvére aradi cég eladja az aradi 6501. sz. tjkben felvett Gyár-u. 1. sz. házat 10500 koronáért Klein Sámuelnek.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az aradi polgári iskola jótékony honleányai voltak szívesek a maguk körében a szabadság ünnep alkalmából 53 kor. és 68 fillért gyűjteni és azt az összeget az aradi 1848—49-es agg- és szegényhonvedek ápolására adományozni. Az aradi 1848—49. honvédegylet nem mulaszthatja el ez uton is a leghálásabb köszönetét nyilvánítani. Simay István egyleti elnök. May Soma levezető.

— **Szökés a háboru elől.** Szegedről különös eset hire érkezik hozzánk. Jovanovits Miklós Belgrádhhoz közel egy apró faluban élt családjával egyszerű, de boldog életet. Sohse vonzotta őt vágy a fővárosba, annál kevésbé kíváncsított ki a nagyvilágba. Amde elkövetkezett az annekszió és az közvetve ugyan, de annál alaposabban tönkretette a Jovanovits család boldogságát. Az ifju férjet ugyanis behívták katonának, a mozgósított szerb hadseregbe. Ő azonban nem akart bevonulni ezredébe, mert az ékes szerb katonai uniformist nem becsüli úgy, mint amennyire irtózik a vérontástól. Elhatározta, hogy örökre bucsut mond hazájának, ahol sohasem nyugodt az ember az apró lázongások miatt és megszökik Magyarországra. Tervét végre is hajtotta. Utlevelet természetesen nem kért, azt nem is kapott volna, hanem átszokott a határon. Zivataros, komor éjszakát választott a szökésre. Kis családját csolnakra ültette és gyors evezőcsapásokkal igyekezett át a magyar partra. A szökést észrevették a szerb pénzügyőrök és utána iramodtak. Szerencsére mielőtt utolérhették volna őket, átjutottak a magyar partra. Itt mindjárt a határrendőrség kezébe kerültek. Azt gondolták szegény Jovanovitsról, hogy a szerbek kende. Csak nagynehezen tudta megértetni a rendőrökkel, hogy ő jó barát, aki a háboru elől menekül Magyarországra. Megmondta, hogy Szegedre akar menni, hogy ott letelepedjék.

Tegnap ért Szegedre, ahol jelentkezett Somogyi Szilveszter dr. főkapitány előtt és elmondta szökésének történetét. Kérte a főkapitányt, engedje meg, hogy Szegeden tartózkodjék.

— **Miért választotta éppen Szegedet tartózkodási helyül?** — kérdezte a főkapitány.

— Mert mindig hallottam, hogy itt békében élnek a szerbek a magyarokkal. Szerbiában sem a magyarokra haragszanak a szerbek, hanem az osztrákokra.

Somogyi Szilveszter dr. főkapitány öt napi tartózkodásra adott engedélyt Jovanovitsnak. Ha azalatt sikerül munkát kapnia, akkor állandó települési engedélyt kap.

— **Likör aromák kitünő likőrök előállítására;** — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Pánik a budapesti tőzsdén.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 16.

Arra a hirre, hogy a dunai monitorok a dunai kikötőből ma éjjel hirtelen elindultak Belgrád felé, óriási pánik tört ki a budapesti tőzsdén. A vezető értékek rohamosan süllyedtek. A tegnapi jegyzéssel szemben, kivált az államvasutaknál, tíz korona a különbözet.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Budapest, március 16.

Amerika $\frac{3}{4}$ -el olcsóbb. Elkelt: 8 ezer métermázsza 10 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.98—13.99	14.1—14.13
Tengeri májusra ...	7.78—7.79	7.79—7.80
Rozs áprilisra ...	10.68—10.69	10.94—10.85
Buza májusra ...	13.78—13.79	13.90—13.91
Zab áprilisra ...	8.95—8.96	8.99—
Buza 1909 októberre ...	11.54—11.55	11.69—11.70
Rozs októberre ...	9.60—9.61	9.75—9.76

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény 614.50
Magyar hitelrészvény 715.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 16. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehez páronként 400 kilogrammon felül sulyban — — — — — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő sulyban — — — — — fillérig; fiatal nehez páronként 300 kilogrammon felül sulyban — — — — — fillérig.

ban 142—144 fillérig; fiatal közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban 142—144 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 142—144 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslelészám: Március hó 12. napján volt készlet 21.972 darab, március 13. napján folhajtott 92 darab, március 13. napján elszállított 6 darab, március 14. napjára maradt készletben 21.995 darab.

A hizott sertés üzlet irányzata: változatosan.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, március 16.

A tavasz néhány nap múlva hivatalosan beköszönt, remélhetőleg a kellemes, enyhe napok egyidejűleg állandósulni fognak, amelyeket a gazdák már oly régen várnak. A vetések állása az eddigi kedvezőtlen időjárás folytán nem kielégítő, tartós jó idő kellene, hogy a további visszaesés elmaradjon.

A gabonaüzlet irányzata szorososan a háborus hírek hatása alatt áll és rendkívül szilárd.

A mai piacon elkelt:

200 mm. buza	13.70—13.80
300 mm. tengeri	6.70—6.80
Rozs	9.70—0.00
Zab	8.00—0.00
Árpa	7.70—0.00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

IDEGENEK ARADON.

— Március 16. —

Fehér Kereszt szálloda. Komlósi Gyula dr. ügyvéd Budapest. — Müller Zsigmond utazó Budapest. — Bruck Pál utazó Berlin. — Weisz Manó utazó Bécs. — Berger József utazó Bécs. — Vajda Jenő főjegyző Makó. — Marmorstein Samu kereskedő Zólyom. — Gold József gyárigazgató Debrecen. — Groszheineller Vilmos utazó Budapest. — Bleier Adolf gazdálkodó Nagylak. — Hochman Zsigmond utazó Budapest. — Grünvald Arnold utazó Bécs. — Leing Vilmos utazó Bécs. — Neskudler József utazó Olmütz. — Spitzer Fülöp utazó Budapest. — Radó Lipót utazó Karánsebes. — Halmay József cs. hadnagy Nagyszalonta.

Központi szálloda. Dutkiewicz Achmed utazó Krakó. — Muncer Leó utazó Lemberg. — Lonovits Gyula utazó Budapest. — Messinger dr. ügyvéd Budapest. — Markusz Sándor utazó Budapest. — Berger Vilmos utazó Budapest. — Traki Adolf utazó Budapest. — Vajda Gerő utazó Budapest. — Fekete Béla ügyvédjelölt Nagyvárád. — Amok Sándor utazó Budapest. — Köves Károly utazó Budapest. — Külley Elemér bányagazgató Lupény. — Ferenczi János gazdatiszt Nagyvárád. — Szabó Emil kereskedő Budapest. — Auspitz Árpád utazó Budapest. — Silber József utazó Budapest. — Back Ráfael gyáros Budapest.

Vass szálloda. Freivird Lipót utazó Bécs. — Albert András műfestő Arad. — Banda Károly gazdálkodó Erdőgyorok. — Bokor Bernát utazó Budapest. — Wörner Ferenc utazó Komárom. — Biboj Józsefné magánzó Budapest.

Pannónia szálloda. Kaiser Ottó mérnök Bécs. — Ganzenhauser Adolf utazó Bécs. — Vidor József tanító Mácsa. — Draia Sándor pénztárnok Brád. — Desillo Aladár ügyvéd Borosjenő. — Vári Izidor v. előjáró Scharlottenburg. — Rigler József jegyző Elek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1909. évi március hó 17-én:

C) bérlet. C) bérlet.

L. Pieroni k. a., E. Ercolani ur és lovag Ferrari olasz operaénekesek felleptével:

Rigoletto.

Opera 4 felvonásban. Szövegét írta: Piave F. M. Olaszból fordította: Nádaskay Lajos. Zenejét szerző: Verdi József.

S Z E M É L Y E K:

A herceg	Ferrari A.	Magdalena	Zalay Margit.
Rigoletto	E. Ercolani.	Marullo lovag	Polgár S.
Gilda, leánya	L. Pieroni.	Borsa Matteo	Nagyiván I.
Sparafucile	Hunyady J.	Ceprano gróf	Belinszky.

Közdete este 7 és fél órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca I. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909 március hó 17-én, szerda:

1. A boszorkány számára. Kacagató. — 2. Teknősbéka halászat. Természet után. — 3. Póruja t. tetörök. Kacagató. — 4. Egy jó cikk. Életkép. — 5. Totó, mint sportférfit. Bohózat. — 6. Oroszországon keresztül. Látványosság. — 7. Keselyűvadászat. Természet után.

A végzetes lövés.

Dráma 5 felvonásban. I ta: G. Sandeau.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órákor.

Az előadásra bárálykor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

A lakások, szőnyegek, párnázott butorok pormentesítésére szolgáló villamos — vagy kézi hajtású

„ATOM”

porszívó gépünket gyakorlatban a t. érdeklődők lakásán díjtalanul bemutatjuk.

:: Telefon értesítés elegendő ::

Paalen G. R. és Társa

1128

Központi szálloda.

951

Észak Balkán és Szerbia katonai térképe, megbízható kiadás

I koronáért kapható
Ingusz I. és fia

könyvkereskedésében Arad.

Arad és Temes megyei telefon 517.

Szakképzett,

hosszabb gyakorlattal bíró, ügyes fűszer — engros segédet keresek

azonnali,

esetleg április elsejei belépésre.

Bizonyítványokkal, fényképpel és fizetési igénynyel felszerelt ajánlatokat kér,

Nagy Farkas,

Aradon.

1132

Hatóságilag engedélyezett

kiárusítás

könyvek, papíráruk és írószerekben

üzletáthelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószer kereskedésében 661

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papírok, levél-

papírok, borítékok,

csomagoló papírok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező
Arad, Atzél Péter-utca 2.
 (a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.)
 Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák,
 csillárok, legjobb minőségű
gáz, villany, benoid
 izzótüstök, izzólámpaszemek,
 rechaud-k acetylen égők, üveg-
 felszerelések: hengerek, ernyők,
 tülpán és gyöngyök, szerelési
 anyagok legolcsóbb árakban és
 kivitelben. 227

Veszek

egy egyes

fogatot.

Cimem a kiadóban. 1106

7564-1909.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a m. kir. földművelésügyi ministerium gyümölcsfaterenyésztés iránt érdeklődő lelkészek és gazdák részére Budapesten és Kolozsvárott 6-6 napos, tanítók részére pedig Keszthelyen, Tordán és Kisszebenben 10-10 napos gyümölcsészeti tanfolyam tartását rendelte el.

A pályázati feltételek a városi levéltárban a hivatalos órák alatt bármikor betekinthetők.

Arad, 1909. évi március hó 5.

A városi tanács.

1269-1909. pm.

Hirdetmény.

Felhívom azon élő növényekkel kereskedést folytató kertészeket, kik működésüket a magyar szent korona országai területére s a külföldre is szabad forgalommal kiterjeszteni kívánják, hogy ezen szándékukat hivatalomban folyó év szeptember 1-ig jelentsék be.

Arad, 1909. évi március hó 13-án.

Varjassy,
 polgármester.

Uj üzlet!

Van szerencsém a t. hölgyközönség szives tudomására hozni, hogy **Aradon**, a Szent István-utcában levő **Hoffmann-házban** egy, a mai kor igényeinek megfelelő

1114

női-kalap divattermet

nyitottam. Raktáromon csupán **eredeti modellek** léteznek, melyek a prágai első nőikalap-cég: „**Maison Rosa Mendl**” műtermében készülnek.

Tisztelettel megbírom a t. Hölgyközönséget gyönyörű választékom megtekintésére.

Ajánlom magamat a t. Hölgyközönség szives pártfogásába és vagyok

kiváló tisztelettel

Salzer Nelli

Arad, Szent István-utca sarkán.

(Hoffmann ház.)

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ara egy üvegnek utasítással együtt **70 fillér.**

Fagyás

ellen kitünő, a maga nemében páratlan jó hatású szer a „**FRIGIN**”. Ara egy üvegnek **70 fillér.** Fagyviszketegséget és fagydagánatokat biztosan megszüntet.

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „**NITER**”, a világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban **2 korona.**

Dr. Székely Károly

aradi fogorvos
 „**Odur**”
 szájviz és

fogpora egyedüli raktára. Egy üveg szájviz ára **2 korona**, 1 doboz fogpor **1 korona.**

Hajvesztő

„**Depillor**”. E csodahatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ara utasítással együtt **1 korona.** 191

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban **ARAD**,
 Andrassy-tér 22. sz.
 a megyeházzal szemben. —

J E L E N T E M

hogy a tavaszi újdonságok **divatkelmékben**, ezekhez díszek és hozzávaló bélések rendkívül nagy választékban már megérkeztek és kérem a m. t. közönséget, sziveskedjék b. vásárlásával üzletemet megtisztelni, szolid és figyelmes kiszolgálás mellett, jutányos árakat szabtam, készpénzfizetésnél **5% kedvezményt** leszámítok.

Kiváló tisztelettel

701

HOFFMANN SÁNDOR, ARAD

Színház-épület.

Színház-épület.

Színház-épület.

APRO HIRDETÉSEK.

Akinék

ismeretség híján

házaslátsra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellerre,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet,kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.:
vagy

Aki

mindezeket vétel vagy bérbevitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja.

Tulzsufolt raktáram

következtében antiquar könyveket és különféle papírárakat beszerzési áron alól kiárusítok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45. sz. 1085

Női szabóság

1112
ügyes fizető leányok azonnal felvétetnek. Zrínyi-utca 4a., I. em.

Szanin

magyar nyelvű új kiadása 8-10 nap múlva kapható lesz 8-20 koronáért. Vidékre 3 korona 40 fillér beküldése ellenében bérmentve szállítom. Kerpel Izsó könyvkereskedése Aradon. Ugyanott egy kerékpár eladó. 262

Egy egészen új jégsekrény

légnomással, eladó Mladin Kornél urnál, Kurtics. 1124

Teljesen jó karban lévő

női ruhák eladók Teleky-utca 10. sz. alatt.

Hatóságilag engedélyezett

kiadású könyvek, papírárak és írószerekben üzletáthelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papír- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szívhát.

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHUVELY.

1963—1909. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy özv. Don Já osné szül. Tyrián Anna mint kiskoru Don Szida, György és Mária t. és t. gyámja kisszentmártoni lakosoknak, Popa György dr. ügyvéd mint ismeretlen tartózkodású Don Togyer ügygondnoka buttyini lakos elleni vagyongözösség megszüntetése iránti ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő Aradmegye Kurtics községében fekvő a kurticsi 228. sz. tjkvben A+6. sor, 252. hrszám alatt felvett 439. számú ház, udvar és kertre az árverést 699 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1909. évi június hó 28-ik napján d. e. 9 órakor Kurtics község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási ár felettsége, vagyis 849 kor. 50 filléren alul eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 69 kor. 90 fillért, készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Arad, 1909. évi március hó 5 én.

Akny,

1131 kir. tszéki bír.

Nagymennyiségű
pléh-pánt
és
maculatura
jutányos áron
eladó.

3746—1909. kh.

Hirdetmény.

A magyar királyi földmívelésügyi miniszter 24328—1909. sz. a. kelt rendelete alapján közhírré teszem, hogy minden pékmester és sütőiparos üzletében feliratilag jelezni tartozik, árul-e üzletében tejet és tejterméket, vagy nem.

Árusításra nem szánt, feldolgozásra használandó tej vagy tejtermék az árusító üzletben egyáltalában nem tartható. Ez ellen vétők kihágást követnek el és az 1895. évi XLVI. t. c. alapján büntettetni fognak.

Arad, 1909. évi március hó 9.

Sarlot,
főkapitány.

Vidéki nagyobb vas- és fűszerüzlet részére kerestetik azonnali belépésre

üzletvezető,

ki a könyvelés és levelezésben jártassággal bír. Ajánlat kéretik

Messer Lipót és Fia

cimen PANKOTA.

1130

— Személyes jelentkezők előnyben részesülnek. —

1201—1909. sz.

Eladási és szállítási hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében 1909. évi április hó 15-én délután 11 órakor ötnegyedéves sovány süldők eladása és 3000 métermázsa szemes tengeri beszerzése céljából, zárt írásbeli ajánlatok alapján versenytárgyalás fog tartatni.

Eladásra kerül 102 drb. ötnegyedéves vészen át ment sovány süldő sertés.

Eladásra kerül 296 drb. ötnegyedéves vészen át nem ment sovány süldő setés.

Beszerzésre kerül 3000 métermázsa szemes tengeri takarmányozási célra.

Ajánlattevők felhivatnak, hogy az egy koronás bélyeggel és a részletes feltételekben kitüntetett bánatpénzzel ellátott saját kezűleg aláírt ajánlatokat, az egyes csoportoknak megfelelő felirással jelezve, legkésőbb folyó évi április hó 15-én délután 11 óráig a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatóságánál nyújtsák be, később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Ajánlatok a sovány süldőkre falkánként teendők, az esetre pedig, ha egységes árajánlat tétetnek, az úgy fog tekintetni, mintha ajánlattevő árajánlatát minden egyes falkára külön külön tette volna meg. Ugyazintén ajánlat tehető a szemes tengerinél nemcsak az egész mennyiség szállítására, hanem annak legalább is egy waggon rakományt kitevő mennyiségére is.

Az árverésre bocsájtott sertések eladására és a beszerzésre kerülő szemes tengeri szállítására vonatkozó ajánlati űrlapok, melyek egyszersmint a részletes feltételeket is tartalmazzák, a vezetésem alatt álló ministeriumban a gazdasági főigazgatónál (IV. főosztály) valamint a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatóságánál megszerezhetők és kívánatra megküldetnek.

Kelt Budapesten, 1909. évi március hó.

1129.

M. kir. földmívelésügyi Minister.

Nyomott Kurzweil János és Társa budapesti festőgyárának festékével